

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A DANÍ

Komparace exekučního a insolvenčního řízení v řešení dluhů fyzických osob

Comparison of Enforcement and Insolvency Proceedings in Dealing with Debts of
Individuals

Student: Michal Staněk

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Dagmar Bařinová, Ph.D.

Ostrava 2019

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracoval samostatně, mimo přílohy“.

V Ostravě dne 10.5.2014.....

.....*Staněk*.....

Michal Staněk

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Charakteristika zásad exekučního a insolvenčního řízení při řešení dluhů fyzických osob.....	8
2.1	Projevy ústavních principů v exekučním a insolvenčním řízení	8
2.1.1	Zásada nezávislosti a nestrannosti soudu.....	8
2.1.2	Zásada rovnosti stran.....	9
2.2	Charakteristika specifických zásad exekučního řízení při řešení dluhů fyzických osob	10
2.2.1	Zásada formalizace předpokladů výkonu rozhodnutí	10
2.2.2	Zásada ochrany	11
2.2.3	Zásada obrany.....	11
2.3	Charakteristika specifických zásad insolvenčního řízení při řešení dluhů fyzických osob	12
2.3.1	Zásada uspokojování pohledávek věřitelů výhradně v rámci insolvenčního řízení	12
2.3.2	Zásada maximálního uspokojení věřitelů	12
2.3.3	Zásada stejného postavení	13
2.3.4	Zásada ochrany práv nabytých v dobré víře	13
2.3.5	Zásada konverze pohledávek věřitelů na pohledávky peněžní.....	13
3	Srovnání exekučního a insolvenčního řízení v oblasti řešení dluhů fyzických osob	14
3.1	Srovnání zahájení exekučního a insolvenčního řízení	14
3.2	Zákaz nakládání s majetkem po zahájení řízení	15
3.3	Pověření soudního exekutora a insolvenčního správce.....	17
3.4	Význam exekučního příkazu v exekučním řízení	17

3.5	Význam rozhodnutí o úpadku.....	18
3.6	Účinky rozhodnutí o úpadku	18
3.7	Výkon insolvenčního řízení	20
3.8	Konkurs.....	21
3.8.1	Účinky konkursu	21
3.8.2	Povinnosti dlužníka	22
3.8.3	Zpeněžení majetkové podstaty	22
3.8.4	Uspokojování pohledávek.....	23
3.9	Reorganizace.....	23
3.10	Oddlužení	24
3.10.1	Způsob plnění v oddlužení.....	25
3.10.2	Splnění oddlužení.....	25
3.11	Výkon exekučního řízení	27
3.11.1	Provedení exekuce na nepeněžitá plnění	28
3.11.2	Provedení exekuce na peněžitá plnění	29
4	Vyhodnocení řešení dluhů fyzických osob.....	35
4.1	Vyhodnocení dluhů pana Rychlého	35
4.1.1	Obecné údaje	35
4.1.2	Insolvenční řízení splátkovým kalendářem	35
4.1.3	Srážky ze mzdy v případně zahájeném exekučním řízení	38
4.1.4	Komparace nákladů exekutora a insolvenčního správce	38
4.1.5	Změny týkající se srážek ze mzdy.....	40
4.2	Vyhodnocení dluhů pana Nováka	40
4.2.1	Zpeněžení majetkové podstaty v konkursu.....	41
4.2.2	Zpeněžení majetkové podstaty v exekuci	42
4.2.3	Komparace nákladů, resp. výše odměn insolvenčního správce a exekutora	
	42	

5	Závěr	44
	Seznam použité literatury	48
	Seznam zkratek	50
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Žít na dluh není v dnešní době bohužel nic neobvyklého, neboť lidé se mnohokrát nechají zlákat k údajně výhodným půjčkám, na které je lákají všudypřítomné reklamy, což může být také důvodem toho, proč se občané České republiky mnohdy dostanou do tzv. dluhové pasti, ze které neví, jak se následně dostat. Tomu nasvědčuje poslední zveřejněná mapa exekucí, ze které vyplývá, že v roce 2017 bylo v exekuci přibližně 863 000 osob a celkový počet exekucí činil přibližně 4,6 milionů, přičemž tyto čísla lze bezesporu považovat za velice alarmující. S tímto údajem koresponduje také skutečnost, že se lze poměrně jednoduše prostřednictvím internetu setkat s různými příběhy lidí, kteří neví, jak se s těžkou finanční situací vypořádat. O aktuálnosti tématu bakalářské práce svědčí také pravidelný zájem zákonodárce na přijetí nejrůznějších novel insolvenčního zákona a exekučního řádu, popř. souvisejících vyhlášek a nařízení. V letošním roce dojde k novelizaci insolvenčního zákona, a to zákonem č. 31/2019 Sb., která byla v médiích široce probírána zejména z toho důvodu, že podstatným způsobem mění dosavadní právní úpravu oddlužení, kdy v části týkající se oddlužení vstoupí zákon č. 31/2019 v účinnost dne 01.06.2019. K významné změně v letošním roce dojde také v oblasti výkonu rozhodnutí, když dne 01.06.2019 vstoupí v účinnost nařízení vlády č. 91/2019 Sb., které se dotkne způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí a stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení.

Hlavním cílem bakalářské práce bude zjistit základní rozdíly mezi exekučním a insolvenčním řízením, přičemž naplnění tohoto hlavního cíle předpokládá zodpovězení jednotlivých dílčích cílů, tak jak jsou tyto popsány níže, resp. jednotlivé vymezené dílčí cíle ve svém souhrnu formují hlavní cíl bakalářské práce.

V první kapitole bakalářské práce budou popsány a porovnány zásady exekučního a insolvenčního řízení, neboť zásady vymezují základní principy těchto řízení a zároveň poskytují dotčeným osobám určité základní garance a práva. Z tohoto důvodu je vhodné zásady obou řízení popsat a komparovat již v úvodu bakalářské práce. Primárně bude první kapitola věnována zásadám, které jsou charakteristické pro exekuční a insolvenční řízení, přičemž dílčím cílem první kapitoly bude zjištění, zdali se zásady typické pro exekuční řízení určitým způsobem projevují i v insolvenčním řízení a naopak.

V druhé kapitole bakalářské práce bude srovnán průběh exekučního a insolvenčního řízení se zaměřením na stěžejní instituty obou řízení. Prvním dílčím cílem druhé kapitoly bude porovnání průběhu obou řízení, resp. jakým způsobem mohou být zahájeny, jaké dopady má

zahájení řízení na osobu dlužníka a jakým způsobem může být dluh dlužníka uhrazen. V této kapitole bude rovněž upozorněno na novelu insolvenčního zákona týkající se oddlužení a nové nařízení vlády, které upravuje výpočet základní částky, která nesmí být povinnému sražena z měsíční mzdy a stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení. Druhým dílčím cíle druhé kapitoly bude zjištění toho, jaké změny přinesou novely popsané v předchozí větě.

V třetí kapitole bakalářské práce bude vyhodnoceno řešení dluhů fyzických osob prostřednictvím praktického příkladu. Konkrétně budou náhodně vybráni dlužníci z insolvenčního rejstříku, u kterých bylo rozhodnuto o úpadku a o jeho řešení oddlužením a konkursem. Na příkladu dlužníka, u kterého bude probíhat oddlužení formou splátkového kalendáře bude dílčím cílem zjistit, jak by se lišila srážka ze mzdy v případě, že by proti tomuto dlužníku bylo zahájeno exekuční řízení. Rovněž bude komparována výše nákladů, které bude dlužník povinen uhradit v rámci insolvenčního řízení, a které by musel uhradit v případě, že by proti němu bylo zahájeno exekuční řízení. Na příkladu dlužníka, jehož úpadek bude řešen formou konkursu, bude dílčím cílem zjistit, jak by se lišilo zpeněžení majetkové podstaty v případě, že by proti němu bylo zahájeno exekuční řízení a také u tohoto příkladu bude komparována výše nákladů, resp. výše odměny insolvenčního správce s případnou výši odměny exekutora.

Primárním zdrojem informací této bakalářské práce bude relevantní právní úprava, tedy primárně insolvenční zákon, exekuční řád, občanský soudní řád, ale i vyhlášky a nařízení vlády, které se svým obsahem dotýkají exekučního, nebo insolvenčního řízení. Informace získané z aplikovatelné právní úpravy budou dále doplněny odbornými materiály, kdy důležitým zdrojem pro bakalářskou práci budou tzv. komentáře k exekučnímu řádu a insolvenčnímu zákonu, neboť tyto obsahují podrobný komentář ke každému ustanovení zákona. Nakonec bude v bakalářské práci čerpáno také z odborných knih a článků, které jsou dostupné na různých internetových stránkách.

2 Charakteristika zásad exekučního a insolvenčního řízení při řešení dluhů fyzických osob

Na úvod práce budou popsány zásady exekučního a insolvenčního řízení, jelikož zásady se obecně prolínají celými řízeními a určují do jisté míry i základní právní mantinely daných řízení. Z toho důvodu je vhodné nejdříve popsat zásady obou řízení a zároveň zjistit, zdali již v rovině zásad lze najít mezi oběma řízeními první rozdílnosti. Zároveň je potřeba na tomto místě upozornit, že v následující kapitole nebudou vyjmenovány všechny zásady, neboť aplikovatelných zásad je velké množství a jen výčet zásad by obsahově pokryl celou bakalářskou práci, a proto budou v této kapitole popsány jen zásady, které jsou naprosto stěžejní.

2.1 Projevy ústavních principů v exekučním a insolvenčním řízení

Základní aplikovatelné zásady vyplývají již z ústavního pořádku, konkrétně z Ústavy, Listiny základních práv a svobod, ale také z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, kde je zejména stěžejní čl. 6, který upravuje právo na spravedlivý proces.¹

2.1.1 Zásada nezávislosti a nestrannosti soudu

Exekuční řízení je součástí civilního procesu v jeho širším významu a z toho důvodu je i na toto řízení aplikovatelná zásada nezávislosti a nestrannosti soudu², přičemž tato zásada platí jak pro exekuční soud, tak pro soudního exekutora, neboť i ten je jako takový orgánem ochrany práva.³ Konkrétně se tato zásada projevuje v exekučním řádu stanovením povinnosti soudního exekutora oznámit exekučnímu soudu skutečnosti, pro které by mohl být vyloučen z exekučního řízení a právem účastníků řízení namítnout podjatost soudního exekutora.⁴

Pro insolvenční řízení výše uvedené platí obdobně, neboť insolvenční zákon stanoví stejnou povinnost insolvenčnímu správci, který je tak povinen oznámit insolvenčnímu soudu, že jsou zde důvody, pro které by mohl být vyloučen z řízení.⁵

¹ Srov. Čl. 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod z 4. 11. 1950 (publ. pod č. 209/1992 Sb.)

² Čl. 36 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky (Listina základních práv a svobod).

³ ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. Praha: C.H. Beck, 2015. s. 14. ISBN 978-80-7400-600-5.

⁴ Srov. § 29 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁵ § 24 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Důsledkem aplikace této zásady je pak zejména skutečnost, že soudní exekutor nebo insolvenční správce budou z řízení vyloučeni, pokud budou důvodné pochybnosti o jejich nepodjatosti.⁶ Nepodjatost u soudního exekutora či insolvenčního správce se pak zkoumá ve vztahu k věci, účastníkům a případně zástupcům účastníků řízení, byť insolvenční zákon na rozdíl od exekučního řádu výslovně nezmiňuje zkoumání podjatosti u zástupců účastníků řízení, tak není pochyb o tom, že i když to insolvenční zákon výslovně nezmiňuje, tak i v insolvenčním řízení se bude zkoumat nepodjatost u insolvenčního správce ve vztahu k zástupcům účastníků řízení,⁷ neboť se jedná nejspíše o pouhé legislativní nedopatření, jelikož není rozumný důvod pro to, aby tomu tak nebylo.

2.1.2 Zásada rovnosti stran

Se zásadou nezávislosti a rovnosti pak úzce souvisí i další ústavní zásada, a to zásada rovnosti, která je zakotvena jak v Ústavě, tak v Listině.⁸ Zásadu rovnosti účastníků je potřeba chápat jako rovnost nikoliv faktickou, nýbrž procesněprávní. Ústavní soud obsah této zásady interpretuje tak, že žádná ze stran nesmí být procesně zvýhodněna na úkor druhé strany, tedy strany řízení mají mít zásadně rovné postavení v tom smyslu, že mají mít, pokud možno stejné množství práv k hájení svých zájmů. Evropský soud pro lidská práva pak konstantně v souvislosti s touto zásadou používá v překladu spojení „rovnost zbraní“, přičemž obsahem tohoto spojení je požadavek, dle kterého obě strany mají mít stejné možnosti k obraně, resp. právní úprava daného státu nesmí stavět jednu ze stran do nevýhodnější situace.⁹

Přítomnost zásady rovnosti lze vyčíst v insolvenčním zákoně v úvodních ustanoveních, ve kterých insolvenční zákon stanoví, že v řízení nesmí být žádný účastník nespravedlivě poškozen či nedovoleně zvýhodněn.¹⁰ Z ustanovení exekučního řádu přítomnost této zásady vyčíst nelze, nicméně s ohledem na skutečnost, že exekuční řád stanoví, že pokud nestanoví jinak, použijí se přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, pak lze tímto způsobem na exekuční řízení vztáhnout ustanovení občanského soudního řádu, které stanoví, že účastníci řízení mají rovné postavení.¹¹ Dále lze přítomnost této zásady v obou řízeních vyčíst z jednotlivých ustanoveních, kterým dávají stranám právo bránit svá práva.

⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 14.

⁷ Srov. znění § 29 odst. 1 a § 24 odst. 1 exekučního řádu.

⁸ Čl. 96 Ústavního zákonu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky a čl. 37 Listiny základních práv a svobod.

⁹ Nález Pl. ÚS III.ÚS 202/03 ze dne 13. 11. 2003.

¹⁰ Srov. § 5 písm. a) insolvenčního zákona

¹¹ Srov. § 18 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.

Typickým příkladem je dle mého názoru možnost podání odvolání, které má za zákonem stanovených podmínek každý účastník řízení a nejedná se tak o právo, které by měl jen dlužník, nebo věřitel.

2.2 Charakteristika specifických zásad exekučního řízení při řešení dluhů fyzických osob

2.2.1 Zásada formalizace předpokladů výkonu rozhodnutí

Zásadu formalizace předpokladů výkonu rozhodnutí je typickou zásadou exekučního řízení, a která je pro toto řízení zcela zásadního významu, neboť aplikace této zásady zajišťuje oddělení nalézacího a vykonávacího řízení, resp. pravomoci soudu v těchto řízeních, neboť ve vykonávacím řízení je exekuční soud a soudní exekutor vázán exekučním titulem, což znamená, že není oprávněn přezkoumávat, zdali soud v nalézacím řízení rozhodl věcně správně.¹² Aplikací této zásady tedy dochází k tzv. presumpci správnosti exekučního titulu, kdy se presumuje, že s ohledem na jednotlivá práva, opravné prostředky a celkové ústavní garance spravedlivého procesu, soud v nalézacím řízení rozhodnul věcně správně a tedy pohledávka věřitele skutečně existuje.¹³ Tato zásada je velice důležitá, neboť by nebylo racionální a důvodné, aby exekuční soud ve vykonávacím řízení nahrazoval, resp. kontroloval činnost soudu v nalézacím řízení, zejména za situace, kdy současný právní řád připouští možnost podání řádného a mimořádného opravného prostředku. Pokud by exekuční soud toto právo měl, pak by mimo jiné mohlo docházet k bezdůvodným průtahům řízení a celkové náklady všech účastníků by se pouze navýšily.

Druhý významný aspekt této zásady se projevuje u vykonatelnosti exekučního titulu, kdy se rozlišuje vykonatelnost materiální a formální, přičemž formální vykonatelnost se značí tzv. doložkou vykonatelnosti, která je jedním ze základních předpokladů vykonávacího, resp. exekučního řízení.¹⁴ Exekuční řád proto přesně stanoví, jaký orgán opatří exekuční titul potvrzením o jeho vykonatelnosti.¹⁵

¹² ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 20.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 21.

¹⁵ Srov. § 41 exekučního řádu.

Tato zásada je typická jen pro exekuční řízení, přičemž z povahy věci ji nelze vztáhnout na insolvenční řízení, ve kterém je naopak podrobně popsán postup přezkumného řízení přihlášených pohledávek a postup pro popření přihlášených pohledávek věřitelů.¹⁶

2.2.2 Zásada ochrany

Určitou protiváhou proti formalismu exekučního řízení je zásada ochrany povinného a třetích osob, přičemž tato zásada se uplatní zejména ve vztahu k povinnému, zatímco ve vztahu k třetím osobám vystupuje do popředí zásada obrany, tedy z teoretického pohledu je nutné rozlišovat mezi pojmy ochrana a obrana.¹⁷

Pro zásadu ochrany je typické, že její dopad na povinného je automatický, resp. ochrana povinného vyplývá přímo ze zákona a povinný se zákonných ustanovení nemusí dovolávat, ale právě naopak, ostatní subjekty exekučního řízení musí takovýchto ochranných norem exekučního řádu dbát.¹⁸ Takto je soudní exekutor povinen zvolit způsob exekuce, který není zřejmě nevhodný, a to s ohledem na výši dluhu a hodnotu předmětů ve vlastnictví povinného, ze kterých by bylo dosaženo splnění dluhu.¹⁹ Dalším projevem ochrany povinného je bezesporu stanovení způsobu provedení exekuce, kdy zásadně má dostat přednost příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu, pokud to nebrání účelu exekuce, a až tehdy, kdy takový postup není dostačující, pak lze přistoupit postupně k ostatním způsobům provedení exekuce tak, jak stanoví exekuční řád.²⁰ Pod zásadu ochrany spadá také zásada legality, když exekuci lze provést pouze způsobem, který stanoví exekuční řád, tedy soudní exekutor nemá prostor k uvážení a nemůže tedy nařídit provedení exekuce způsobem, který v zákoně není stanoven.²¹

2.2.3 Zásada obrany

Pro zásady obrany je typické, že k její aplikaci je nutné aktivního konání a její účinky tak nenastávají přímo ze zákona, jako je tomu u zásady ochrany. Existenci zásady obrany lze vyčíst z jednotlivých ustanovení exekučního řádu, kdy například povinný může aktivně podat odvolání v zákonem stanovených případech,²² návrh na odklad exekuce²³ nebo i návrh na zastavení exekuce.²⁴

¹⁶ Srov. § 190 insolvenčního zákona a násl.

¹⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 18.

¹⁸ Tamtéž.

¹⁹ § 47 exekučního řádu.

²⁰ Srov. § 58 exekučního řádu.

²¹ § 58 exekučního řádu.

²² § 55c exekučního řádu.

²³ § 54 exekučního řádu.

²⁴ § 55 exekučního řádu.

Zákon však přiznává možnost bránit svá práva i třetí osobám, a to tehdy, pokud mají za to, že soudní exekutor neoprávněně zasáhl do jejich práv. Typicky se jedná o situace, ve kterých soudní exekutor postihne majetek, který není ve vlastnictví povinného, ale právě této třetí osoby, která se však může proti takovému postupu soudního exekutora aktivně bránit a podat tzv. excindační žalobu.²⁵ Toto právo třetí osoby je upraveno v OSŘ, nicméně OSŘ je přiměřeně aplikovatelné i na exekuční řízení, pokud exekuční řád nestanoví jinak.²⁶ Vedle excindační žaloby má třetí osoba také možnost bránit svá práva podáním návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu.²⁷

2.3 Charakteristika specifických zásad insolvenčního řízení při řešení dluhů fyzických osob

2.3.1 Zásada uspokojování pohledávek věřitelů výhradně v rámci insolvenčního řízení

Věřitelé jsou povinni domáhat se plnění po dlužníkovi pouze v rámci probíhajícího insolvenčního řízení, resp. musí se zdržet uspokojení svých pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže by to zákon dovoloval.²⁸ Tato zásada zcela zásadním způsobem odlišuje insolvenční a exekuční řízení, když exekuční řád žádnou obdobnou zásadu z povahy věci nestanoví. Praktické důsledky této zásady jsou pak vyjmenovány v insolvenčním zákoně, který stanoví účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.²⁹ Na tomto místě stojí za zmínku zejména skutečnost,³⁰ že po okamžiku zahájení insolvenčního řízení nelze pohledávky uplatnit žalobou, nýbrž přihláškou a vedle toho nelze případně provést exekuci.³¹ Rovněž se nemůže stát, že by na jednu osobu byly vedeny současně dvě insolvenční řízení, přičemž tato limitace neplatí pro exekuční řízení a není tedy vyloučeno, že na jednu osobu bude vedeno zároveň více exekucí.

2.3.2 Zásada maximálního uspokojení věřitelů

Insolvenční zákon stanoví v úvodních ustanovení, že má docházet k co nejvyššímu uspokojení dlužnickových věřitelů.³² Je však nutné podotknout, že tato zásada může v insolvenčním řízení ustoupit do pozadí a jak správně uvádí Taranda, např. v případě řešení

²⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 20.

²⁶ § 52 exekučního řádu.

²⁷ § 68 exekučního řádu.

²⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 26.

²⁹ Viz § 109 insolvenčního zákona.

³⁰ Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení jsou rozebrány v kapitole 3.6.

³¹ § 109 insolvenčního zákona.

³² § 1 insolvenčního zákona.

úpadku nepodnikající fyzické osoby se tato zásada příliš neuplatní a na její místo nastupuje snaha zapojit tuto fyzickou osobu zpět do aktivního ekonomického života, a to na úkor maximálního možného uspokojení věřitelů.³³

2.3.3 Zásada stejného postavení

Postavení věřitele v insolvenčním řízení a jeho vztah k ostatním věřitelům bude určován typem pohledávky, kterou věřitel za dlužníkem má, jelikož charakter pohledávek může být různý a zákon s každým typem pohledávky zachází jinak.³⁴ Jinými slovy tak lze konstatovat, že tato zásada také vyjadřuje zákaz připsání stejných práv věřitelům s různým postavením.³⁵ Není tak například možné, aby věřitel, který se s dlužníkem smluvně dohodnul na zajištění své pohledávky a chtěl tak mít větší jistotu, že dosáhne od dlužníka plnění, měl stejné postavení jako věřitel, který se s dlužníkem na smluvním zajištění své pohledávky nedohodnul a nepostupoval tak s takovou opatrností jako věřitel zajištěný.

2.3.4 Zásada ochrany práv nabytých v dobré víře

Pokud věřitel nabude od dlužníka právo v dobré víře, pak má být tato dobrá víra věřitele zásadně chráněna. Dobrá víra se prolíná právním řádem a její zakotvení lze nalézt i v občanském zákoníku, přičemž dobrou víru lze interpretovat tak, že je to subjektivní přesvědčení věřitele, že svým jednáním nikomu neškodí, a že jedná v souladu s platným právem.³⁶

2.3.5 Zásada konverze pohledávek věřitelů na pohledávky peněžní

Tato zásada je typická pouze pro insolvenční řízení a žádnou obdobu této zásady nelze v exekučním řízení nalézt. Insolvenční zákon stanoví povinnost vyčíslit pohledávku v penězích, resp. v českých korunách, přičemž pokud je pohledávka vyjádřena v cizí měně, použije se pro přepočítání kurz devizového trhu vyhlášeného ČNB v den zahájení insolvenčního řízení, případně kurz vyhlášený ke dni splatnosti pohledávky, pokud se pohledávka stala splatnou dříve.³⁷ Insolvenční zákon tuto povinnost stanoví primárně z toho důvodu, že na každou 1 Kč pohledávky věřitele mu připadá jeden hlas.³⁸ Jinými slovy, přepočítání pohledávky na české koruny je důležitý pro určení výše hlasovacího práva věřitele.

³³ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. str. 4-5. ISBN 978-80-7400-555-8.

³⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 164.

³⁵ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, s. 37.

³⁶ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, s. 38.

³⁷ § 175 insolvenčního zákona.

³⁸ § 49 insolvenčního zákona.

3 Srovnání exekučního a insolvenčního řízení v oblasti řešení dluhů fyzických osob

V této kapitole budou porovnávány jednotlivé kroky exekučního a insolvenčního řízení.

3.1 Srovnání zahájení exekučního a insolvenčního řízení

Exekuční řízení se zahajuje na základě exekučního návrhu, který podává věřitel.³⁹ Exekuční návrh se posílá určitému exekutorovi, kterého si věřitel sám vybere.⁴⁰ V rámci exekučního řízení tedy neexistuje princip teritoriality, podle kterého by při výběru exekutora byl věřitel teritoriálně omezen. Ačkoliv samotná Exekutorská komora by zavedení principu teritoriality přivítala, Úřad vlády se k návrhu, který měl tento princip zavést, postavila negativně, resp. ho odmítla, a tudíž v současné době nelze očekávat, že by princip teritoriality byl v nejbližší době zaveden do exekučního řádu.⁴¹ V rámci insolvenčního řízení se však princip teritoriality uplatní, a proto je nutné, aby insolvenční návrh byl zaslán na soud, který je příslušný dle insolvenčního zákona. Konkrétně to je místně příslušný soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka, přičemž stanovení obecného soudu dlužníka upravuje OSŘ a typicky se bude jednat o soud, v jehož obvodu má dlužník své bydliště.⁴² Jak tedy z uvedeného vyplývá, insolvenční návrh se na rozdíl od exekučního návrhu zasílá insolvenčnímu soudu, a nikoliv např. insolvenčnímu správci.

Jakmile je exekuční řízení zahájeno, budou údaje o této skutečnosti zapsány exekutorem nebo soudem do rejstříku zahájených exekucí, který je spravován Ministerstvem spravedlnosti.⁴³ U insolvenčního řízení je oznámení o zahájení řízení upraveno podrobněji zejména s ohledem na to, že zahájení insolvenčního řízení má závažné důsledky pro věřitele.⁴⁴ Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení však nejsou vázány na okamžik doručení příslušnému návrhu insolvenčnímu soudu, nýbrž na okamžik zveřejnění vyhlášky, kterou insolvenční soud oznámí zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku.⁴⁵ Oznámit zahájení insolvenčního řízení vyhláškou je insolvenční soud povinen nejpozději do dvou hodin

³⁹ § 37 exekučního řádu.

⁴⁰ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 34.

⁴¹ Zavedení místní příslušnosti exekutorů vláda nepodpořila, zpomalila by soudy. In: Česká justice [online]. 31.10.2018 [cit. 15.3.2019] dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/10/avedeni-mistni-prislusnosti-exekutoru-vlada-nepodporila-zpomalila-by-soudy/>.

⁴² § 85 zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.

⁴³ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 33.

⁴⁴ Blíže k účinkům zahájeného insolvenčního řízení kapitola 3.6.

⁴⁵ § 109 insolvenčního zákona.

poté, co návrh obdržel, přičemž insolvenční zákon počítá i s variantou, že příslušný návrh může dojít mimo úřední hodiny nebo v době, kdy zbývají méně než dvě hodiny do konce úředních hodin a v takovém případě je soud povinen vyhlášku zveřejnit nejpozději do dvou hodin po zahájení úředních hodin nejbližšího pracovního dne.⁴⁶

Rozdílnost mezi oběma řízeními můžeme shledat i v osobě, která je oprávněná dané řízení zahájit. Insolvenční řízení, na rozdíl od exekučního řízení, může být zahájeno na návrh věřitele, nebo dlužníka,⁴⁷ přičemž insolvenční řízení může být zahájeno pouze na návrh dlužníka, pokud se jedná o hrozící úpadek, nebo chce-li dlužník využít institutu oddlužení.⁴⁸ Pokud by návrh na oddlužení podala osoba odlišná od dlužníka, pak insolvenční soud poučí dlužníka o tom, že návrh na oddlužení je oprávněn podat pouze dlužník, a že tak může učinit nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu tomuto dlužníkovi.⁴⁹ Exekuční řízení má právní úpravu odlišnou, když zahájení tohoto řízení je možné z povahy věci pouze na návrh věřitele, nikoliv dlužníka.⁵⁰

3.2 Zákaz nakládání s majetkem po zahájení řízení

Pro obě řízení je typické, že po jejich zahájení je dlužník určitým způsobem limitován v nakládání se svým majetkem.

V rámci insolvenčního řízení dle platné úpravy platí, že dlužník je povinen přímo ze zákona zdržet se nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet tak, že nesmí dojít k podstatným změnám, zejména pak k nikoliv zanedbatelnému zmenšení, a to k okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.⁵¹ Pokud by se dlužník takového jednání dopustil, pak by takové jednání bylo vůči věřitelům neúčinné s výjimkou situací, kdy k takovému jednání byl dán souhlas insolvenčního soudu.⁵² Věřitel se tedy nemusí aktivně dovolávat neúčinnosti právního jednání dlužníka, když tato neúčinnost nastává přímo ze zákona.⁵³ Další výjimky vyplývají přímo ze zákona, tedy ex lege. Předně je dlužník oprávněn nakládat se svým majetkem, pokud je to nutné ke splnění jeho zákonné povinnosti, přičemž podle mého názoru jednou z nejdůležitějších zákonných povinností, kterou

⁴⁶ § 101 insolvenčního zákona.

⁴⁷ § 97 insolvenčního zákona.

⁴⁸ § 97 a § 389 insolvenčního zákona.

⁴⁹ § 390 insolvenčního zákona.

⁵⁰ § 35 a § 37 exekučního řádu.

⁵¹ K účinkům spojených se zahájením insolvenčního řízení viz kapitola 3.6.

⁵² § 111 insolvenčního zákona.

⁵³ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, s. 49.

je na tomto místě důležité zmínit, je zákonná vyživovací povinnost.⁵⁴ Mezi další zákonné výjimky pak zákon řadí odvrácení hrozící škody, splnění procesních sankcí a především omezení nakládání s majetkem, resp. s majetkovou podstatou se nevztahují na uspokojování pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň.⁵⁵ Toto zákonné omezení dlužníka může být dále modifikováno rozhodnutím insolvenčního soudu, který je oprávněn formou předběžného opatření rozšířit zákonné omezení dlužníka s nakládáním s jeho majetkem, resp. s majetkovou podstatou.⁵⁶ Pokud takto insolvenční soud rozhodne, pak je zároveň povinen ustanovit předběžného insolvenčního správce.⁵⁷

V exekučním řádu se zákaz nakládání s majetkem dlužníka pojí k okamžiku doručení vyrozumění o zahájení exekuce. Na rozdíl od insolvenčního zákona, exekuční řád má přísnější výchozí zákonný režim, když dlužník po doručení vyrozumění o zahájení exekuce zásadně nesmí nakládat se svým majetkem.⁵⁸ Tento zákaz se v odborné literatuře označuje jako tzv. generální inhibitorium.⁵⁹ Zákonnou výjimku z tohoto zákazu tvoří obstarávání základních životních potřeb, vyživovací povinnost a také udržování a správa majetku.⁶⁰ Soudní exekutor však může rozhodnout, že zákaz nakládání s majetkem se bude vztahovat jen na určitou část majetku a to tehdy, pokud by zákonný zákaz nakládání s majetkem byl v hrubém nepoměru k vymáhané povinnosti.⁶¹ Generální inhibitorium je následně redukováno na tzv. speciální inhibitorium, podle kterého je výchozí zákaz nakládání s majetkem omezen pouze na majetek dlužníka, který je postižen exekučním příkazem.⁶² V zákonem vymezených případech se pak dlužník může zákazu nakládání s majetkem zprostit a to například v situaci, kdy dlužník složí finanční hotovost ve výši vymáhané pohledávky u exekutora.⁶³

Na rozdíl od insolvenčního zákona, exekuční řád stanoví, že právní jednání, kterým by dlužník porušil zákaz nakládání s majetkem, by bylo neplatné, přičemž povaha této neplatnosti se liší, když u generálního inhibitoria se jedná o neplatnost relativní,⁶⁴ což znamená, že zákon

⁵⁴ § 111 insolvenčního zákona.

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ § 113 insolvenčního zákona.

⁵⁷ § 112 insolvenčního zákona.

⁵⁸ § 44a exekučního řádu.

⁵⁹ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 175. ISBN 978-80-7400-179-6.

⁶⁰ § 44a exekučního řádu.

⁶¹ § 44 exekučního řádu.

⁶² KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): Komentář*, s. 175.

⁶³ § 44a exekučního řádu.

⁶⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 35.

očekává aktivní jednání osoby oprávněné, která se bude neplatnosti právního jednání dlužníka dovolávat,⁶⁵ zatímco u speciálního inhibitoria se jedná o tzv. neplatnost absolutní, kdy k neplatnosti právního jednání dlužníka není potřeba vznést námitku, ale věřitel je již chráněn přímo ze zákona.⁶⁶ Úprava neplatnosti právního jednání dlužníka u speciálního inhibitoria se tak podobá úpravě obsažené v insolvenčním řízení, neboť jak uvádím výše, v insolvenčním řízení je věřitel chráněn přímo ze zákona a v tomto směru není potřeba jeho aktivního jednání.

3.3 Pověření soudního exekutora a insolvenčního správce

Jak bylo již upozorněno v předchozí kapitole, věřitel má právo sám si vybrat soudního exekutora. Jakmile soudní exekutor obdrží exekuční návrh, musí nejpozději do 15 dnů požádat exekuční soud o pověření a nařízení exekuce⁶⁷ a soudu běží stejně dlouhá lhůta pro vydání pověření, pokud jsou splněny všechny zákonem stanovené podmínky.⁶⁸

Naproti tomu v insolvenčním řízení taková volnost volby není, neboť postup výběru konkrétního insolvenčního správce, který bude pověřen vedením insolvenčního řízení je v insolvenčním zákoně upraven. Přesněji řečeno, osobu insolvenčního správce určí předseda insolvenčního soudu podle pořadí v seznamu insolvenčních správců a ten je vedený pro obvod krajského soudu, který je insolvenčním soudem dlužníka.⁶⁹ Výjimkou z tohoto pravidla představuje návrh na povolení reorganizace, ve kterém za splnění zákonných podmínek, insolvenční soud ustanoví insolvenčním správcem tu osobu, která je v takovém návrhu označena.⁷⁰

3.4 Význam exekučního příkazu v exekučním řízení

Exekuční příkaz je dalším institutem exekučního řízení, který má pro dlužníka zásadní důsledky. Doručením exekučního příkazu se dlužník totiž dozví, jaký způsob exekuce soudní exekutor zvolil, resp. jak bude exekuce provedena a jaký majetek bude postižen.⁷¹ Z exekučního řádu vyplývá pro soudního exekutora povinnost zvolit takový způsob exekuce, který není zřejmě nevhodný, což znamená, že pokud dlužník má relativně nízký dluh, např. do 10 000 Kč a má zaměstnání, pak soudní exekutor nemůže hned přistoupit např. k prodeji nemovitých věcí

⁶⁵ § 44a exekučního řádu.

⁶⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 36.

⁶⁷ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 34.

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ § 25 insolvenčního zákona.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ § 47 exekučního řádu.

dlužníka, neboť v takovém případě má zásadně dostat přednost příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu.⁷² Exekuční příkaz má pak i další významný důsledek ve vztahu k majetku dlužníka, neboť jeho doručení nastává tzv. speciální inhibitorium, které znamená, že s majetkem, který není exekučním příkazem „postižen“ může dlužník nakládat.⁷³ Jinak řečeno, na rozdíl od generálního inhibitoria, podle kterého dlužník zásadně nesmí nakládat s celým svým majetkem, po doručení exekučního příkazu nesmí nakládat jen s majetkem, který je vymezen v exekučním příkazu.⁷⁴

3.5 Význam rozhodnutí o úpadku

Zatímco v exekučním řízení je to soudní exekutor, který zvolí způsob provedení exekuce v exekučním příkazu, v insolvenčním řízení rozhoduje o způsobu řešení úpadku insolvenční soud, nikoliv insolvenční správce.⁷⁵ Insolvenční soud vydá rozhodnutí o způsobu řešení úpadku zpravidla současně s rozhodnutím o úpadku,⁷⁶ nicméně zákon připouští i možnost, že způsob řešení úpadku bude vydán v samostatném rozhodnutí.⁷⁷ Insolvenční zákon podrobně upravuje obligatorní náležitosti rozhodnutí o úpadku, přičemž mezi tyto náležitosti patří například výrok o tom, že se zjišťuje úpadek dlužníka nebo hrozící úpadek, výrok jímž insolvenční soud ustanovuje insolvenčního správce, údaj o tom, kdy nastávají účinky rozhodnutí o úpadku a výzva věřitelům, aby přihlásili své pohledávky v zákonem stanovených lhůtách.⁷⁸

3.6 Účinky rozhodnutí o úpadku

Na vydání rozhodnutí o úpadku je navázáno mnoho zákonem stanovených účinků a jedná se tak o významný okamžik insolvenčního řízení. Konkrétně rozhodnutí o úpadku má vliv na:

a) Předběžná opatření a započtení

Insolvenční zákon stanoví, že pokud insolvenční soud vydal předběžné opatření, tak jeho účinky trvají i nadále s tím, že insolvenční soud může toto své rozhodnutí i bez návrhu změnit.

⁷² § 47 a § 58 exekučního řádu.

⁷³ § 47 exekučního řádu.

⁷⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 36.

⁷⁵ § 148 insolvenčního zákona.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ § 149 insolvenčního zákona.

⁷⁸ § 136 insolvenčního zákona.

Institut započtení vzájemných pohledávek, který je obecně upravený v občanském zákoníku,⁷⁹ podléhá nyní (po rozhodnutí o úpadku) i pravidlům upravených v insolvenčním zákoně, který tedy má v této situaci aplikační přednost před obecnou úpravou započtení v občanském zákoníku, resp. doplňuje pravidla stanovená občanským zákoníkem.

b) Přerušování řízení

Přímo ze zákona dochází k přerušování soudních i rozhodčích řízení, pokud jejich předmětem jsou pohledávky nebo jiná práva, která se týkají majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení uplatněny přihláškou.⁸⁰ Druhou skupinu řízení, která budou přerušena, tvoří ty, jejichž předmětem jsou pohledávky nebo jiná práva, na které se v insolvenčním řízení pohlíží jako na přihlášené, anebo o pohledávkách, které se v insolvenčním řízení neuspokojují,⁸¹ mezi které patří např. pohledávky věřitelů z darovacích smluv.⁸²

c) Zákaz vydání rozhodnutí

Pokud nedojde k přerušování řízení, jelikož probíhá řízení, které není vymezeno v § 140a, platí v takovém řízení zákaz vydání rozhodnutí, pokud se jedná o řízení, ve kterém je předmětem pohledávka nebo jiné právo týkající se majetkové podstaty, které má být uplatněno přihláškou, anebo pohledávka, která se v insolvenčním řízení neuspokojuje. Výjimku z tohoto pravidla tvoří případy náhrady škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem.⁸³

d) Nově zahájená řízení

Další omezení věřitelů představuje zákaz zahájení řízení, ať už soudního či rozhodčího, ve kterém by věřitel chtěl uplatňovat svou pohledávku nebo jiné právo týkající se majetkové podstaty, které však má být uplatněno přihláškou v insolvenčním řízení, případně na které se ze zákona pohlíží jako na přihlášené. Zahájením soudního nebo rozhodčího řízení se však mohou bránit ti věřitelé, kteří chtějí vymoci svou

⁷⁹ § 1982 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

⁸⁰ § 140a insolvenčního zákona.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² § 170 insolvenčního zákona.

⁸³ § 140b insolvenčního zákona.

pohledávku, která se v insolvenčním řízení neuspokojuje.⁸⁴ Další výjimku z obecného zákazu zahájení řízení představují incidenční spory.⁸⁵

e) Jiná řízení

Insolvenční zákon dále stanoví, že jiná řízení než soudní a rozhodčí se nepřerušují, ale naopak, lze je zahájit i v době, kdy trvají účinky rozhodnutí o úpadku. Například se jedná o daňové řízení a řízení ve věcech vkladu práva k nemovitostem.⁸⁶

f) Výkon rozhodnutí a exekuce

Dalším velmi významným účinkem z pohledu dlužníka je skutečnost, že po dobu trvání účinků rozhodnutí o úpadku nelze nařídít nebo zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuci, pokud by tak měl být postižen majetek dlužníka nebo majetek náležející do majetkové podstaty.⁸⁷ Zakotvením tohoto zákazu dává zákonodárce najevo, že při pluralitě dluhů jedné osoby má mít insolvenční řízení, v případě jeho zahájení, přednost před exekucí, neboť insolvenční řízení má poskytnout větší předpoklad k efektivnějšímu vyřešení pohledávek všech věřitelů za dlužníkem.⁸⁸

3.7 Výkon insolvenčního řízení

Insolvenční zákon zná několik způsobů, kterými lze řešit úpadek dlužníka, konkrétně se jedná o konkurs, reorganizace a oddlužení. Způsob řešení úpadku soud vydá společně s rozhodnutím o úpadku.⁸⁹

Věřitelé musí být procesně aktivní a podat přihlášky svých pohledávek do lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku.⁹⁰ Pozdější přihlášky se nepřihlíží a v insolvenčním řízení se vůbec neuspokojují,⁹¹ přičemž přihlášené pohledávky jsou uspokojovány v závislosti na způsobu řešení úpadku dlužníka viz kapitoly níže.

⁸⁴ § 140c insolvenčního zákona.

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ § 140d insolvenčního zákona.

⁸⁷ § 140e insolvenčního zákona.

⁸⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 203.

⁸⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 231.

⁹⁰ § 173 insolvenčního zákona.

⁹¹ Tamtéž.

3.8 Konkurs

Rozhodnutí o prohlášení konkursu soud rozhodne u osob, u kterých je zákonem vyloučené řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením.⁹² Z dikce zákona je tak patrné, že ostatní metody řešení úpadku mají před konkursem přednost, a to zejména z toho důvodu, že konkurs je označován jako likvidační způsob řešení úpadku, který je proto všeobecně považován za nejméně vhodným řešením úpadku dlužníka, a to vzhledem k jeho ekonomickému potenciálu.⁹³ Je nutné ovšem zdůraznit, že cílem konkursu není likvidace ekonomických prostředků dlužníka či ukončení jeho podnikatelské aktivity, ale uspokojení věřitelů.⁹⁴ Ačkoliv má oddlužení a reorganizace před konkursem přednost, mohou být tyto způsoby řešení úpadku v konkursu proměněny, pokud dlužník neplní své povinnosti.⁹⁵ Konkurs zajišťuje poměrné uspokojení pohledávek věřitelů na rozdíl od sanačních způsobů řešení úpadku.⁹⁶ Pohledávky všech věřitelů jsou rozděleny do skupin podle povahy nároku, přičemž pohledávky zařazené do stejné skupiny jsou zaplacené stejnoměrně.⁹⁷ Neuspokojené pohledávky však nezanikají nebo jejich části nezanikají, nestanovili zákon jinak.⁹⁸

3.8.1 Účinky konkursu

Konkurs a všechny jeho účinky vznikají okamžikem zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku.⁹⁹ K velice důležitým účinkům patří skutečnost, že právo na nakládání s majetkovou podstatou přechází z dlužníka na insolvenčního správce.¹⁰⁰ Další účinek, který nastává, je ten, že věřitelé mohou uplatňovat práva věřitelů na plnění z majetkové podstaty pouze za podmínek stanovených insolvenčním zákonem.¹⁰¹ Dlužník také nesmí bez souhlasu insolvenčního správce odmítnout dar nebo dědictví, jinak toto jednání bude neplatné.¹⁰² Zanikají dlužníkovy návrhy smluv, akceptace návrhů smluv, jestliže na jejich

⁹² § 148 insolvenčního zákona.

⁹³ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, s. 832.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 233.

⁹⁶ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 234.

⁹⁷ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, s. 831.

⁹⁸ § 244 insolvenčního zákona.

⁹⁹ § 245 insolvenčního zákona.

¹⁰⁰ HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*, s. 842.

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 235.

základě smlouva nevznikla a všechna jednostranná právní jednání dlužníka, pokud se týkají majetkové podstaty.¹⁰³ Zaniká rovněž společné jmění dlužníka a jeho manžela.¹⁰⁴

3.8.2 Povinnosti dlužníka

Dlužník je povinen předat insolvenčnímu správci všechny potřebné podklady či vysvětlení tak, aby insolvenční správce mohl začít vykonávat dispoziční oprávnění k majetkové podstatě.¹⁰⁵ K dalším povinnostem patří součinnost při zjišťování rozsahu majetkové podstaty a umožnění přístupu insolvenčnímu správci na všechny místa, kde je umístěn majetek, který patří do majetkové podstaty.¹⁰⁶ Dlužník je také povinen na výzvu insolvenčního správce potvrdit správnost a úplnost soupisu majetkové podstaty.¹⁰⁷

3.8.3 Zpeněžování majetkové podstaty

Se zpeněžováním majetkové podstaty dlužníka může insolvenční správce začít až po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, ne však dříve než po první schůzi věřitelů.¹⁰⁸ Schůze věřitelů je totiž oprávněna ke způsobu zpeněžení majetkové podstaty dlužníka přijmout usnesení, které jsou pro insolvenčního správce závazným doporučením.¹⁰⁹

Zákon stanoví několik způsobů, pomocí kterých lze zpeněžit majetkovou podstatu dlužníka. Konkrétně lze zpeněžit:

- a) veřejnou dražbou podle zvláštního právního předpisu, kdy tímto zvláštním právním předpisem je zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách,
- b) prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,
- c) prodejem majetku mimo dražbu,
- d) v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního právního předpisu.

Ke zpeněžení přímým prodejem je potřeba souhlas věřitelského výboru a insolvenčního soudu, přičemž insolvenční soud může při udělení souhlasu stanovit podmínky prodeje,¹¹⁰ zatímco při zpeněžení veřejnou dražbou insolvenční správce nepotřebuje souhlas insolvenčního

¹⁰³ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 235.

¹⁰⁴ § 268 insolvenčního zákona.

¹⁰⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 114. ISBN 978-80-7380-568-5.

¹⁰⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s.115.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ § 283 insolvenčního zákona.

¹⁰⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 119.

¹¹⁰ § 289 insolvenčního zákona.

soudu.¹¹¹ Veřejnou dražbu provede dražebník na základě smlouvy, kterou k nabytí účinnosti musí schválit věřitelský výbor.¹¹² V případě zpeněžení majetku pomocí exekučního soudu je nutné připojit k návrhu na prodej soupis majetkové podstaty potvrzený insolvenčním soudem a souhlasem věřitelského výboru.¹¹³

3.8.4 Uspokojování pohledávek

Výtěžek ze zpeněžení majetkové podstaty se použije k úhradě věřitelských pohledávek, přičemž je nutné rozlišovat, o jaký typ pohledávky se jedná. Kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení se uspokojují pohledávky za majetkovou podstatu, mezi které patří například výdaje insolvenčního správce a pohledávky jim na roveň postavené, kde se řadí například výživné.¹¹⁴ Pro uspokojování pohledávek dále platí, že zajištění věřitelé mají nárok na to, aby jejich pohledávky byly uspokojeny z výtěžku, kterého bylo dosaženo ze zpeněžení majetku, jež byl předmětem zajištění.¹¹⁵

3.9 Reorganizace

Rozhodnutí o povolení reorganizace soud vydá, podal-li dlužník k insolvenčnímu návrhu návrh na povolení reorganizace a současně i reorganizační plán.¹¹⁶ Návrh na povolení reorganizace může také podat kterýkoliv z věřitelů, ale je nutné, aby měl souhlasné stanovisko schůze věřitelů.¹¹⁷ Návrh na povolení reorganizace je možno podat nejpozději do 10 dnů před první schůzi věřitelů, která se má konat po rozhodnutí o úpadku.¹¹⁸ Reorganizaci se rozumí ozdravení ekonomického stavu dlužníka, je to tedy sanační způsob řešení úpadku,¹¹⁹ kdy základní podmínkou pro tento způsob řešení úpadku je existence obchodního závodu,¹²⁰ neboť reorganizace má za cíl pokud možno opětovně zapojit dlužníka do podnikání a současně maximálně uspokojit věřitele dlužníka.¹²¹ Ozdravení probíhá podle soudem schváleném reorganizačním plánem s průběžnou kontrolou.¹²² Při reorganizaci dochází zpravidla

¹¹¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 120.

¹¹² § 287 insolvenčního zákona.

¹¹³ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 120.

¹¹⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 122.

¹¹⁵ LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Ostrava: KEY Publishing, 2009. 90 s. ISBN 978-80-7418-031-6.

¹¹⁶ § 148 insolvenčního zákona.

¹¹⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 157.

¹¹⁸ § 318 insolvenčního zákona.

¹¹⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páte OSŘ*, s. 261.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² § 316 insolvenčního zákona.

k postupnému uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovy závodu.¹²³ K reorganizaci je potřeba velmi kvalitní ekonomické řízení úpadce, aby došlo k jeho ozdravení, proto je organizace přípustná pouze v zákonem vymezeném případě.¹²⁴ Insolvenční zákon konkrétně stanoví, že reorganizace je přípustná jestliže dlužník zaměstnává minimálně 50 zaměstnanců v pracovním poměru, nebo pokud dlužník dosáhl čistého obrátu 50 000 000 Kč za poslední účetní období, které předcházelo insolvenčnímu návrhu.¹²⁵ Avšak i při nesplnění právě uvedených podmínek, lze připustit reorganizaci, a to když reorganizační plán, přijatý alespoň polovinou zajištěných a nezajištěných věřitelů, podá dlužník nejpozději do rozhodnutí o úpadku na insolvenční soud.¹²⁶

3.10 Oddlužení

Během roku 2018 a 2019 bylo oddlužení předmětem novelizace, která obsahuje zásadní změny, a která nabude účinnosti dne 01.06.2019. Oddlužení patří mezi nejčastěji využívaný způsob řešení úpadku dlužníka, a proto je nezbytné tuto novelizaci, která byla provedena zákonem č. 31/2019 Sb., popsat a vyhodnotit dopady této novely na dlužníka.

Rozhodnutí o povolení oddlužení soud vydá, podal-li dlužník společně s insolvenčním návrhem návrh na povolení oddlužení.¹²⁷ Podle právní úpravy platné do 31.05.2019 návrh na povolení oddlužení soud zamítne, jestliže se dá důvodně předpokládat, že je sledován nepoctivý záměr nebo nezajištění věřitelé obdrží méně než 30 % jejich pohledávek, ledaže by věřitelé souhlasili, aby toto plnění bylo nižší.¹²⁸ Od 01.06.2019 však tento důvod pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení nahradí nové pravidlo, podle kterého bude platit, že důvodem k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení je skutečnost, že dlužník nebude schopen splatit v plné výši ani pohledávku insolvenčního správce spočívající v hotových výdajích a odměny, přičemž výše splátky, kterou obdrží ostatní věřitelé musí činit minimálně stejnou částku, a dále dlužník nebude schopen splatit v plné výši pohledávku věřitele na výživné ze zákona a pohledávku osoby, která návrh na povolení oddlužení sepsala za dlužníka.¹²⁹

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 262.

¹²⁵ § 316 insolvenčního zákona.

¹²⁶ Tamtéž.

¹²⁷ § 148 insolvenčního zákona.

¹²⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 284.

¹²⁹ Čl. I, bod 71 zákona č. 31/2019 Sb.

Oddlužení slouží fyzickým osobám, které nemají dluhy z podnikání, avšak za určitých podmínek dluh z podnikání nebrání řešit úpadek oddlužením.¹³⁰ Dluh z podnikání je přijatelný jestliže:

- a) s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde; platí, že věřitel souhlasí, pokud nejpozději spolu s přihláškou své pohledávky výslovně nesdělí, že s řešením úpadku oddlužením nesouhlasí, a toto své stanovisko odůvodní, nebo
- b) jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo
- c) jde o pohledávku zajištěného věřitele.¹³¹

3.10.1 Způsob plnění v oddlužení

Plnění ve znění zákona do 31.05.2019 umožňuje si v návrhu na oddlužení zvolit mezi splátkovým kalendářem a zpeněžením majetkové podstaty.¹³² Popřípadě lze na výslovné prohlášení dlužníka k návrhu insolvenčního správce provést oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty nebo její části.¹³³ Rozhodující slovo o způsobu plnění oddlužení však mají nezajištění věřitelé, pro které návrh není závazný a mohou na schůzi věřitelů rozhodnout o jiném způsobu plnění.¹³⁴

Volba mezi oběma typy plnění v novele není již možná a bude nahrazena kombinací obou plnění a zpeněžením majetkové podstaty, dlužníkovi bude tedy vždy zpeněžován majetek a případně poté bude doplácet formou splátkového kalendáře.¹³⁵

Novela také nově obsahuje ochranu obydlí, avšak jen do výše obvyklého bydlení v dlužníkově bydlišti.¹³⁶

3.10.2 Splnění oddlužení

Při plnění ve formě zpeněžení majetkové podstaty, není důvodem pro nepřiznání osvobození nižší uspokojení pohledávek než je zákonem předepsaných 30 % a to kvůli tomu, že nezávisí míra uspokojení věřitelů na dlužníkovi, ale na výtěžku ze zpeněžení majetkové

¹³⁰ § 389 insolvenčního zákona.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² § 398 insolvenčního zákona.

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 136.

¹³⁵ Čl. I, bod 77 zákona č. 31/2019 Sb.

¹³⁶ Čl. I, bod 82 zákona č. 31/2019 Sb.

podstaty.¹³⁷ V případě, že je zvolen splátkový kalendář jako způsob plnění oddlužení, je nutné splatit alespoň 30 % přihlášených nezajištěných věřitelů během 5 let, ledaže by věřitelé souhlasili s nižším plněním.¹³⁸ V případě, že dlužník splnil předepsaných 30 % a plnil řádně své ostatní povinnosti, mezi které patří například povinnost nezatajovat své příjmy nebo povinnost vykonávat adekvátní zaměstnání, rozhodne insolvenční soud o osvobození dluhů.¹³⁹ Jestliže dlužník nesplní předepsaných 30 %, bude insolvenční soud zjišťovat příčinu,¹⁴⁰ a pokud insolvenční soud zjistí, že příčina byla způsobena okolnostmi, které dlužník nezavinil a zároveň je částka, kterou věřitelům zaplatil větší, než částka kterou by věřitelé obdrželi v případě řešení úpadku konkursem, rozhodne insolvenční soud o osvobození dluhů.

Novela insolvenčního zákona podmínky splnění oddlužení zásadně mění a stanovuje nově 4 alternativy splnění oddlužení, když po účinnosti novely bude platit, že dlužník splnil podmínky oddlužení, pokud:

- a) dlužník splatil nezajištěným věřitelům jejich pohledávky v plné výši,¹⁴¹
- b) dlužník v době 3 let od schválení oddlužení splatil nezajištěným věřitelům alespoň 60 % jejich pohledávek,¹⁴²
- c) po dobu 5 let od schválení oddlužení nebylo dlužníku oddlužení zrušeno a dlužník neporušil svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek svých věřitelů; má se za to, že tuto povinnost neporušil, jestliže v této době splatil nezajištěným věřitelům alespoň 30 % jejich pohledávek,¹⁴³
- d) čtvrtá alternativa je určena pouze pro starobní a invalidní důchodce druhého nebo třetího stupně. Insolvenční zákon v této souvislosti stanoví, že nárok na starobní důchod musí vzniknout před schválením oddlužení a musí trvat po celou dobu trvání schváleného oddlužení. Za splnění oddlužení je v tomto případě považováno, jestliže nebylo zrušeno po dobu 3 let od schválení oddlužení.¹⁴⁴

Tyto nové alternativy pro splnění oddlužení hodnotím kladně, neboť dávají dlužníkům větší šanci dostat se z dluhové pasti. Zrušení dosavadní 30 % hranice nevnímám jako zásadní

¹³⁷ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 147.

¹³⁸ § 395 insolvenčního zákona.

¹³⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, s. 148.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Čl. I, bod 119 zákona č. 31/2019 Sb.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Tamtéž.

problém, neboť tuto podmínku podle mého dostatečně nahradí požadavek toho, že dlužník musí skutečně vynaložit veškeré možné úsilí k tomu, aby věřitelé obdrželi co největší plnění. Rovněž lze jediné kladně hodnotit zavedení zvýhodněné podmínky pro splnění oddlužení pro osoby, které nemohou být plnohodnotně aktivně výdělečně činné, tedy osoby, které pobírají starobní a invalidní důchod druhého nebo třetího stupně, a které zpravidla bývají pouze odkázány na sociální dávky.

3.11 Výkon exekučního řízení

Jak je uvedeno v předchozí kapitole, je to soudní exekutor, kdo jednak určuje způsob provedení exekuce, a také označuje majetek, který bude exekucí postižen, a to v exekučním příkazu.¹⁴⁵ Exekuční řád při výčtu přípustných způsobů provedení exekuce rozlišuje, zdali se jedná o exekuci na peněžité plnění, nebo na plnění nepeněžité. Pokud se jedná o exekuci na peněžité plnění, pak exekuční řád stanoví, že exekuci lze provést těmito způsoby:

- a) srážkami ze mzdy a jiných příjmů,
- b) příkázáním pohledávky,
- c) prodejem movitých věcí a nemovitých věcí,
- d) postižením závodu,
- e) správou nemovité věci,
- f) pozastavením řídičského oprávnění.¹⁴⁶

V případě exekucí na nepeněžité plnění je možné exekuci provést:

- a) vyklizením,
- b) odebráním věci,
- c) rozdělením společné věci,
- d) provedením prací a výkonů.¹⁴⁷

¹⁴⁵ § 47 exekučního řádu.

¹⁴⁶ § 59 exekučního řádu.

¹⁴⁷ § 59 exekučního řádu.

3.11.1 Provedení exekuce na nepeněžitá plnění

a) *Vyklizení*

Exekuční řád neobsahuje vlastní speciální úpravu, a proto se případné vyklizení bude řídit úpravou obsaženou v OSŘ, který stanoví, že aplikace ustanovení o vyklizení je možná, pokud povinný dobrovolně nevyklidil nemovitou věc, stavbu, byt nebo dokonce jen místnost, ačkoliv mu takovou povinnost stanoví závazné rozhodnutí.¹⁴⁸ Právní úprava nepožaduje u vyklizení přítomnost povinného a v případě, že povinný neposkytne žádnou součinnost, pak je na soudním exekutorovi, aby si zajistil způsob, kterým se do předmětného prostoru dostane.¹⁴⁹

b) *Odebrání věci*

Soudní exekutor nařídí odebrání věci v případě, že povinný je povinen vydat nebo dodat oprávněnému věc.¹⁵⁰ Pro případ, že by se dotčenou věc nepodařilo výkonem rozhodnutí získat, ať už by byl důvod jakýkoliv, dává exekuční řád soudu právo, aby oprávněnému sdělil, že si věc stejného druhu a stejné jakosti může opatřit na náklad a nebezpečí povinného.¹⁵¹

c) *Rozdělení společné věci*

Pod rozdělení společné věci spadají dva možné způsoby provedení exekuce, a to buď prodej společné věci, nebo reálné rozdělení věci, přičemž záleží na rozhodnutí, jakou povinnost povinným ukládá. Rozhodnutí může stanovit buď povinnost věc prodat a výtěžek rozdělit mezi spoluvlastníky,¹⁵² anebo rozhodnutí nařídí věc rozdělit jinak než prodejem.¹⁵³ Z povahy věci přichází v úvahu tento výkon rozhodnutí pouze tehdy, pokud je věc ve spoluvlastnictví ve smyslu občanského zákoníku.

d) *Provedení prací a výkonu*

U provedení prací a výkonu povinným je potřeba rozlišovat, zdali se jedná o činnost zastupitelnou či nezastupitelnou, resp. jestli plnění může poskytnout pouze povinný, nebo i někdo jiný.¹⁵⁴ Pokud se tedy jedná o činnost, kterou může provést i někdo jiný, povolí soud oprávněnému, aby takovou zastupitelnou činnost provedl místo povinného někdo jiný, a to na náklad povinného.¹⁵⁵ Pokud se naopak jedná o činnost, kterou může provést výhradně povinný,

¹⁴⁸ § 340 občanského soudního řádu.

¹⁴⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 130.

¹⁵⁰ § 345 občanského soudního řádu.

¹⁵¹ § 347 občanského soudního řádu.

¹⁵² § 348 občanského soudního řádu.

¹⁵³ § 349 občanského soudního řádu.

¹⁵⁴ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 143.

¹⁵⁵ § 350 občanského soudního řádu.

např. pro jeho jedinečné schopnosti, pak jsou povinnému ukládány pokuty, které jej mají donutit k realizaci předmětné povinnosti, která mu byla uložena vykonatelným rozhodnutím soudu.¹⁵⁶ Vybrané pokuty však nepřipadají do vlastnictví oprávněného, nýbrž do vlastnictví státu, nicméně zaplacením pokut má povinný stále povinnost nahradit případně způsobenou újmu oprávněnému.¹⁵⁷

3.1.1.2 Provedení exekuce na peněžitá plnění

a) *Srážky ze mzdy a jiných příjmů*

Srážky ze mzdy povinného se provádějí z čisté mzdy, tedy z částky, která povinnému z jeho mzdy zbyde po strhnutí zákonem stanovených plateb, mezi které patří například pojistné na sociální zabezpečení nebo pojistné na veřejné zdravotní pojištění.¹⁵⁸ Vzhledem k tomu, že mzda má pro povinného zásadního významu vzhledem k zajištění jeho základních životních potřeb, stanoví OSŘ, že povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy tzv. základní částka, která se taktéž označuje jako tzv. nezabavitelná částka, jejíž výši stanoví vláda ČR nařízením. Zákonná ustanovení OSŘ o srážkách ze mzdy se užití i pro srážky z jiných příjmů, mezi které lze zařadit například odměny z dohody o pracovní činnosti, dávky státní sociální podpory nebo stipendia.¹⁵⁹

Srážky ze mzdy probíhají tak, že plátcem mzdy je nařízeno, aby prováděl ze mzdy povinného vypočtené srážky a tuto část mzdy nevyplácel povinnému, přičemž rozhodným okamžikem pro vznik této povinnosti plátce mzdy je doručení nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekučního příkazu.¹⁶⁰

Pro určení výše srážky ze mzdy je nutné z čisté mzdy odečíst tzv. nezabavitelnou částku, která se určí dle nařízení vlády č. 595/2006 Sb. Z tohoto nařízení vlády vyplývá, že tzv. nezabavitelná částka, která nesmí být povinnému z měsíční mzdy stržena, se rovná úhrnu dvou třetin součtu částky životního minima jednotlivce, které určíme dle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu, kterou určíme dle zákona č. 11/ 1995 Sb., o státní sociální podpoře. Takto zjištěná výše nezabavitelné částky může být dále modifikována, a to v závislosti na tom, zdali žije povinný

¹⁵⁶ § 351 občanského soudního řádu.

¹⁵⁷ Tamtéž.

¹⁵⁸ § 277 občanského soudního řádu.

¹⁵⁹ Pro kompletní výčet srov. § 299 občanského soudního řádu.

¹⁶⁰ § 282 občanského soudního řádu.

sám, příp. má manželku a děti. Jakmile je z čisté mzdy odečtena nezabavitelná částka, tak se výsledná částka musí zaokrouhlit dolů na částku dělitelnou třemi tak, aby částka byla vyjádřena v celých korunách. Jedná se o tzv. třetinový systém, dle kterého platí, že k uspokojení nepřednostní pohledávky oprávněného lze srazit jen jednu třetinu, pro přednostní pohledávky lze srazit dvě třetiny a třetí třetina musí být vždy vyplacena povinnému.¹⁶¹ Tento třetinový systém je však doplněn o částku, nad kterou se mzda povinného sráží bez omezení, přičemž výpočet této částky stanoví Vláda České republiky stejným nařízením, kterým se určuje nezabavitelná částka. Do 31.05.2019 platí, že částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení činí součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu.¹⁶² Od 01.06.2019 však vstoupí v účinnost nařízení vlády č. 91/2019 Sb., dle kterého se bude jednat o dvojnásobek součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu.¹⁶³ Toto hodnotím kladně, neboť podle mého názoru by takto měli být dlužníci více motivováni k tomu, aby měli větší příjmy. Pro částku, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení platí, že se připočte k druhé třetině, která slouží k uspokojení přednostních pohledávek, a to v té míře, která je potřebná k uspokojení přednostních pohledávek, pokud se takto celá tato částka nevyčerpá, pak se zbytek připočte k první třetině.¹⁶⁴

V případě, že dojde k souběhu exekucí, pak OSŘ stanoví, že pohledávky výživného mají absolutní přednost, neboť se uspokojí z druhé třetiny zbytku čisté mzdy bez ohledu na pořadí této pohledávky, tedy pohledávky na výživné mají i v rámci přednostních pohledávek speciální přednostní pořadí, neboť teprve po uspokojení pohledávky výživného budou uspokojeny ostatní přednostní pohledávky.¹⁶⁵ Jinak platí, že pro určení pořadí pohledávek je určující, kdy bylo plátcí mzdy doručeno nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekuční příkaz. Okamžik doručení je určen výhradně dnem, nikoliv bližším časovým určením na hodiny, popř. minuty, neboť zákon stanoví, že pokud bylo doručeno stejného dne více nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekučních příkazů, pak mají tyto pohledávky stejné pořadí.¹⁶⁶

¹⁶¹ § 279 občanského soudního řádu.

¹⁶² Srov. § 2 nařízení vlády 595/2006 Sb.

¹⁶³ Srov. Čl. I. nařízení vlády č. 91/2019 Sb.

¹⁶⁴ Srov. § 279 občanského soudního řádu.

¹⁶⁵ Srov. § 280 občanského soudního řádu.

¹⁶⁶ Srov. § 280 občanského soudního řádu.

b) *Přikázání pohledávky*

Dle platné právní úpravy obsažené v OSŘ lze v rámci přikázání pohledávky vymezit tři podskupiny, mezi které patří přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu povinného, přikázání jiných peněžitých pohledávek a postižení jiných majetkových práv.

Přikázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu lze nařídit u jakéhokoliv peněžitého ústavu, který působí v tuzemsku, přičemž účet povinného může být veden u tohoto peněžitého ústavu v jakémkoliv měně.¹⁶⁷ Jakmile je peněžitému ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, ztrácí povinný právo vybrat peněžní prostředky z účtu, stejně tak nesmí s peněžními prostředky ani jinak nakládat a to do výše vymáhaného dluhu, kdy však OSŘ stanoví určité situace, za kterých povinný s peněžními prostředky nakládat smí.¹⁶⁸ Pokud je na povinného vedeno více exekucí, které mají být provedeny přikázáním pohledávky, pak je pro určení pořadí pohledávek rozhodující, kdy bylo doručeno peněžnímu ústavu usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí, resp. exekuční příkaz.¹⁶⁹

c) *Prodej movitých věcí a nemovitých věcí*

Prodej movitých a nemovitých věcí probíhá v exekučním řízení v rámci dražby, ve které se prodají věci buď samostatně, nebo jako soubor věcí.¹⁷⁰ OSŘ vymezuje, které věci mohou být výkonem rozhodnutí prodejem věcí postiženy, a které naopak nikoliv. V obecné rovině platí, že výkonem rozhodnutí nemohou být postiženy movité věci s výjimkou věcí, které jsou postihovány v rámci srážek ze mzdy, přikázání pohledávky a správy nemovité věci.¹⁷¹ Dále pak dle OSŘ platí, že nemohou být rovněž postiženy ty věci, které povinný potřebuje k uspokojování základních životních potřeb svých, resp. hmotných potřeb i jeho rodiny anebo plnění pracovních úkolů. Toto je v OSŘ doplněno určitou obecnou klauzulí, dle které také nesmí být prodány věci, pokud by takový prodej byl v rozporu s dobrými mravy, a to za předpokladu, že hodnota a počet takovýchto věcí odpovídá obvyklým majetkovým poměrům.¹⁷² OSŘ také upravuje výčet věcí, které zejména nelze výkonem rozhodnutí postihnout, přičemž mezi tyto věci patří například obvyklé vybavení domácnosti, oděv, literatura, školní a zdravotnické potřeby, ale i zvířata, pokud je povinný nemá z hospodářského důvodu.¹⁷³ Dlužník má povinnost poskytnout soudnímu exekutorovi součinnost a v jejím rámci

¹⁶⁷ § 303 občanského soudního řádu.

¹⁶⁸ § 304 a § 304a občanského soudního řádu.

¹⁶⁹ § 309 občanského soudního řádu.

¹⁷⁰ § 328b občanského soudního řádu.

¹⁷¹ § 323 občanského soudního řádu.

¹⁷² § 322 občanského soudního řádu.

¹⁷³ Srov. § 322 občanského soudního řádu.

tak musí umožnit přístup na všechna místa, na kterých se nacházejí jeho movité věci.¹⁷⁴ Věci povinného, které by mohly být prodány se tzv. sepiší, přičemž soudní exekutor sepiše věci v takovém rozsahu, aby to postačilo k uspokojení věřitele, včetně nákladů exekučního řízení. Pro samotný soupis pak platí také pravidlo, podle kterého se musí sepsat takové věci, které se nejlépe, resp. nejsnadněji prodají, a které ale zároveň povinný může nejspíše postrádat.¹⁷⁵ Věřitel v rámci soupisu věci také disponuje právem prohlásit, že určité věci se do soupisu neuvedou.¹⁷⁶ Toto právo může mít pro věřitele v určitém směru prevenční účinek, neboť věřitel může být na rozdíl od soudního exekutora někým informován, že určitá věc není ve skutečnosti ve vlastnictví povinného, ačkoliv se nachází v místě soupisu věcí. Díky tomuto právu tak může věřitel zabránit tomu, pokud by takováto věc byla sepsána, že by se třetí osoba, která má tuto věc ve vlastnictví, bránila pomocí žaloby.¹⁷⁷ To by pak mimo jiné znamenalo, že by provedení dražby věcí bylo odročeno do té doby, dokud by pravomocně nebylo o takovéto žalobě třetí osoby rozhodnuto, což by tedy časově odsunulo uspokojení oprávněného.¹⁷⁸ Dále může dojít také k situaci, že povinný navrhně, aby určité věci do soupisu nebyly zapsány, v takové situaci záleží, zdali oprávněný bude s takovýmto návrhem souhlasit, nebo nikoliv, konečné rozhodnutí v tomto směru závisí pouze na oprávněném.¹⁷⁹ Pokud by první soupis věcí soudního exekutora a následná dražba těchto věcí nepostačila k plnému uspokojení pohledávky oprávněného, pak se tento postup bude opakovat, resp. soupis se doplní o další věci povinného.¹⁸⁰

Soudní exekutor při zvažování toho, zda má nařídít prodej nemovitých věcí povinného, musí pečlivě zvážit, zdali takovýto způsob provedení exekuce je přiměřený, neboť pokud by mezi výši dluhu, který má být exekucí vymóžen, a výši ceny předmětné nemovitosti byl velký nepoměr, pak by soudní exekutor porušil ustanovení exekučního řádu, konkrétně § 47 odst. 1 exekučního řádu. Vzhledem k tomu, že cena nemovitých věcí je zpravidla velmi vysoká, tak je nutné, aby cena konkrétních nemovitých věcí byla stanovena odborně, OSŘ proto stanoví, že ocenění nemovité věci, která má být prodána, provede znalec.¹⁸¹ Samotný prodej nemovitých věcí probíhá stejně jako u věcí movitých, tedy prostřednictvím dražby.

¹⁷⁴ § 325b občanského soudního řádu.

¹⁷⁵ § 326 občanského soudního řádu.

¹⁷⁶ § 326 odst. 7 občanského soudního řádu.

¹⁷⁷ Srov. § 267 občanského soudního řádu.

¹⁷⁸ § 328b odst. 6 občanského soudního řádu.

¹⁷⁹ Srov. § 326 odst. 10 občanského soudního řádu.

¹⁸⁰ § 326 odst. 8 občanského soudního řádu.

¹⁸¹ § 336 odst. 1 občanského soudního řádu.

d) *Postižení závodu*

Pojem závodu není v OSŘ vymezen, a proto abychom zjistili, co se závodem myslí, se musíme podívat do občanského zákoníku, kde se stanoví, že se jedná o organizovaný soubor jmění, který vytvořil podnikatel, a který tedy slouží k jeho podnikatelské činnosti.¹⁸² Postižení závodu se tedy může týkat i fyzické osoby-podnikatele, nikoliv pouze právnické osoby. Postižení závodu může mít dvojí podobu, buď dojde k jeho prodeji, nebo k jeho správě.

Pokud bude nařízená správa závodu, pak závod zůstává ve vlastnictví povinného, nicméně povinný ztrácí možnost vykonávat rozhodující vliv nad tímto závodem, neboť rozhodování bude náležet tzv. správci závodu. Následně, pokud dojde k vytvoření zisku, tak ten bude vyplacen k uspokojení pohledávek věřitelů.¹⁸³

Prodej závodu probíhá stejným způsobem, jako prodej movitých a nemovitých věcí, tedy prostřednictvím dražby.

e) *Správa nemovité věci*

Podstata správy nemovité věci spočívá v tom, že nemovitá věc povinného bude hospodářsky využívána tak, aby přinášela zisk, který bude odevzdán oprávněnému poté, co se od zisku odečtou náklady na správu nemovité věci.¹⁸⁴ Lze předpokládat, že správa nemovité věci bude dlouhodobějšího charakteru a oprávněný tak bude muset počkat delší dobu, než správa nemovité věci vygeneruje určitý zisk, který postačí k uspokojení jeho pohledávky. Pokud bude nařízena správa nemovité věci, tak sama o sobě tato skutečnost nemá vliv na uzavření nájemní nebo pachtovní smlouvy, které souvisí s předmětnou nemovitou věcí, nicméně vzhledem k širokému spektru situací, které mohou nastat dává OSŘ soudu pravomoc v zákonem vymezených případech takovéto smlouvy ukončit.¹⁸⁵ Mezi základní opatření, které musí být ze zákona přijato je to, že povinnému musí být zakázáno, aby plody a užitky, resp. zisk z nemovité věci adresoval přímo povinnému či na ně prováděl započtení apod., jelikož povinnému bude přikázáno, aby všechno, co získá, skládal na určený účet.¹⁸⁶ Pokud by správou nemovité věci byly získány nepeněžitě užitky a plody, pak by jejich zpeněžení proběhlo skrze dražbu.

¹⁸² § 502 občanského zákoníku.

¹⁸³ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 119.

¹⁸⁴ Srov. § 320f a 320h občanského soudního řádu.

¹⁸⁵ Srov. § 320g občanského soudního řádu.

¹⁸⁶ Srov. § 320f občanského soudního řádu.

f) *Pozastavení řídičského oprávnění*

Provedení exekuce skrze pozastavení řídičského oprávnění je v určitých směrech odlišná od ostatních možností způsobů provedení. Na rozdíl od ostatních, výše popsaných, možností, je právní úprava pozastavení řídičského oprávnění obsažena pouze v exekučním řádu, a nikoliv tedy v OSŘ. Dalším a daleko významnější skutečností je však to, že pozastavení řídičského oprávnění přichází v potaz pouze ve velmi úzkém okruhu případů, když exekuční řád stanoví, že exekuční příkaz může stanovit, že exekuce bude provedena pozastavením řídičského oprávnění pouze tehdy, je-li exekucí vymáhán nedoplatek výživného na nezletilé dítě anebo dítě zletilé, pokud jeho věk je do 26 let a připravuje se na své budoucí povolání.¹⁸⁷ Následně však může dojít k situaci, že exekutor zruší exekuční příkaz a to tehdy, pokud povinný prokáže, že řídičský průkaz nutně potřebuje pro obstarávání svých základních životních potřeb nebo osob, vůči kterým má ze zákona stanovenou vyživovací povinnost, přičemž mezi uspokojování základních potřeb se v odborné literatuře považuje i výkon povolání.¹⁸⁸ Neboť pokud povinný potřebuje řídičské oprávnění k výdělečné činnosti, pak by odebrání tohoto oprávnění postrádalo smysl a bylo by tak značně kontraproduktivní, jelikož by se tak ztížila povinnému možnost, jak svůj peněžní dluh na výživném uhradit. Druhým důvodem pro zrušení exekučního příkazu exekutorem může být také to, že povinný svůj nedoplatek na výživném po doručení exekučního příkazu zaplatil.¹⁸⁹

K pozastavení řídičského oprávnění dochází už okamžikem doručení exekučního příkazu povinnému, kdy nadto se exekuční příkaz doručuje také orgánu, který vede registr řídičů.¹⁹⁰

¹⁸⁷ § 71a exekučního řádu.

¹⁸⁸ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*, s. 127.

¹⁸⁹ Srov. § 71a exekučního řádu.

¹⁹⁰ § 71a exekučního řádu.

4 Vyhodnocení řešení dluhů fyzických osob

Kapitola je zaměřena na vyhodnocení řešení dluhů dvou konkrétních příkladů zadlužených fyzických osob. Dlužníci byli náhodně vybráni z insolvenčního rejstříku a osobní údaje byly pro účely této práce změněny. V této kapitole budou vyhodnoceny a srovnány jednotlivé možnosti dlužníků při řešení jejich dluhů za účelem zjištění, zdali lze v jednotlivých možnostech shledat určité společné prvky, a případně jaké rozdílné dopady může mít konkrétní řešení dluhu na fyzickou osobu.

4.1 Vyhodnocení dluhů pana Rychlého

4.1.1 Obecné údaje

Dlužník Pavel Rychlý dluží svým nezajištěným věřitelům částku v celkové výši 162.360,89 Kč a vzhledem k tomu, že nesplácel své peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a rovněž nebyl schopen své závazky plnit, tak se dostal do úpadku ve smyslu insolvenčního zákona. Konkrétně má pak dlužník Pavel Rychlý 11 závazků u 9 věřitelů, přičemž dlužník je svobodný a má jednu vyživovací povinnost ke své dceři, se kterou žije ve společné domácnosti. Průměrná měsíční čistá mzda tohoto dlužníka činí částku ve výši 14.625,- Kč. Z insolvenčního rejstříku dále vyplývá, že dlužník nemá žádný majetek, který by bylo možné zpeněžit.

4.1.2 Insolvenční řízení splátkovým kalendářem

Dlužník Pavel Rychlý se rozhodl řešit své dluhy formou oddlužení, a proto se rozhodl podat k insolvenčnímu soudu insolvenční návrh společně s návrhem na povolení oddlužení.

Výše splátek pro účely oddlužení se počítá z čisté mzdy, do které se započítávají také případné čisté odměny za vedlejší činnost, ale již se zde však nezapočítávají částky, které se poskytují na náhradu nákladu spojených s pracovním výkonem, mezi což lze zařadit například náhrady nákladů za pracovní cesty.¹⁹¹ Jelikož dlužník Pavel Rychlý neměl žádné vedlejší příjmy, bude se pro výpočet výše měsíčních splátek vycházet z částky 14 625,- Kč, což je jeho čistá měsíční mzda. K výpočtu je dále nutné znát částku životního minima, která je stanovena v zákoně o životním a existenčním minimu, a která činí měsíčně částku 3 410,- Kč.¹⁹² Další údaj, který je nutný znát pro výpočet, je výše normativních nákladů na bydlení v obci od 50 000 do 99 999 obyvatel, která činí pro rok 2019 částku ve výši 6 233,- Kč, přičemž tato částka je

¹⁹¹ § 277 občanského soudního řádu.

¹⁹² § 1 nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima.

stanovena nařízením vlády.¹⁹³ Posledním nezbytným údajem pro výpočet měsíčních splátek je tzv. základní částka.

- Výpočet základní nezabavitelné částky na osobu dlužníka, lze vyjádřit tímto matematickým vzorcem:

$$\frac{2}{3} \cdot (3\,410 + 6\,233) = 6\,428,6\bar{6}$$

Základní nezabavitelná částka na osobu dlužníka tedy činí částku ve výši dvou třetin částky životního minima a normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu.¹⁹⁴

- Za každou vyživovanou osobu a manžela se přičte k základní nezabavitelné částce nezabavitelná částka ve výši jedné čtvrtiny, která připadá na osobu dlužníka,¹⁹⁵ což lze vyjádřit tímto matematickým vzorcem:

$$\frac{1}{4} \cdot 6\,428,6\bar{6} = 1\,607,1\bar{6}$$

Celková základní částka je tedy v tomto příkladě vypočítaná následovně:

$$6\,428,6\bar{6} + 1 \cdot 1\,607,1\bar{6} = 8\,036$$

Celková základní nezabavitelná částka činí částku ve výši 8.036,- Kč z toho důvodu, že pan Pavel Rychlý je svobodný, ale má zároveň jednu vyživovací povinnost ke své dceři.

Z čisté mzdy se odečte celková základní nezabavitelná částka:

$$14\,625 - (6\,428,6\bar{6} + 1 \cdot 1\,607,1\bar{6}) = 6\,589$$

Dále je potřeba určit, kolik v tomto případě činí částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení.¹⁹⁶ Tato částka se určí jako součet životního minima a normativních nákladů na bydlení, tedy v současné době se jedná o částku ve výši 9 643 Kč (3 410 + 6 233).

$$6\,589 - 9\,643 = -3\,054 \text{ (nesrazí se nic)}$$

¹⁹³ § 2 nařízení vlády č. 320/2018 Sb.

¹⁹⁴ § 1 nařízení vlády č. 595/2006 Sb.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ § 2 nařízení vlády č. 595/2006 Sb.

Vzhledem k tomu, že zbytek čisté mzdy dlužníka Pavla Rychlého je menší než 9.643,- Kč, tak částka, nad kterou se sráží bez omezení činí v jeho případě 0,-Kč a z toho důvodu se bude vycházet pouze z tzv. třetinového systému.

Zbývající částka čisté mzdy, která činí částku ve výši 6.589,- Kč se rozdělí na třetiny, přičemž platí, že pokud není částka dělitelná třemi, pak se zaokrouhlí částka dolů na částku dělitelnou třemi.¹⁹⁷ V tomto případě se částka zaokrouhlila na částku 6.588,- Kč a částka vzniklá zaokrouhlením je připočítána ve prospěch dlužníka. Poté se třetiny rozdělí v tomto poměru mezi věřitele a dlužníka:

$$2 \cdot 2\,196 = 4\,392 \text{ (částka určená věřitelům)}$$

$$1 \cdot 2\,196 = 2\,196 \text{ (částka určená dlužníku)}$$

Celková srážka ze mzdy tedy činí částku ve výši 4.392,- Kč a dlužníkovi zbude mzda ve výši 10.233,- Kč. Celková srážka ze mzdy za 5 let bude činit celkem částku ve výši 263.520,- Kč. Tato částka, ale není určena pouze věřitelům, ale musí se z ní uhradit také měsíční odměna a hotové výdaje insolvenčního správce. Odměna insolvenčního správce činí 750,- Kč¹⁹⁸ a náhrada hotových výdajů činí měsíčně částku ve výši 150,- Kč¹⁹⁹. V případě, že je insolvenční správce plátcem DPH tak celková částka činí měsíčně 1.089,- Kč. Celková částka, kterou obdrží insolvenční správce za 5 let tedy činí částku ve výši 65.340,- Kč a to včetně 21 % DPH. Po odečtení nároků insolvenčního správce lze teprve spočítat, jestli bude splněno minimální plnění ve výši 30 %, aby bylo oddlužení přípustné. V případě dlužníka Pavla Rychlého se odečte z částky 263.520,- Kč nárok insolvenčního správce ve výši 65.340 Kč a fixní náklady ve výši 7.327,50 Kč. Fixní náklady zahrnují odměnu za přihlášku ve výši 3.327,50 Kč a odměnu za sepis ve výši 4.000,- Kč.²⁰⁰ Dlužník Pavel Rychlý bude tedy schopen splatit přihlášeným věřitelům částku v celkové výši 190.852,50 Kč²⁰¹, což představuje 117,55 % z celkových dluhů a zcela jednoznačně tak splatí přihlášeným věřitelům víc, než činí zákonem předepsaná minimální hranice 30 %.

¹⁹⁷ § 279 občanského soudního řádu.

¹⁹⁸ § 3 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

¹⁹⁹ § 7 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

²⁰⁰ Viz příloha č.1

²⁰¹ Viz příloha č.2

4.1.3 Srážky ze mzdy v případně zahájeném exekučním řízení

Pro srovnání insolvenčního a exekučního řízení zde bude uveden výpočet srážky ze mzdy pro případ, že by se dlužník Petr Rychlý nerozhodl řešit svůj dluh skrze oddlužení, ale nechal by proti sobě zahájit exekuční řízení.

Výpočet srážek ze mzdy je velice podobný výpočtu splátkového kalendáře pro potřeby oddlužení, neboť větší část výpočtu vychází ze stejných částek a vzorců. Výpočet se liší pouze o částku 2.196,- Kč, tedy o jednu třetinu základní nezabavitelné částky. V insolvenčním řízení se všechny pohledávky považují za přednostní, a proto dvě třetiny základní nezabavitelné částky připadají věřitelům, kdežto v exekučním řízení se pohledávky rozlišují na přednostní a nepřednostní. V exekučním řízení jsou třetiny základní nezabavitelné částky rozděleny následujícím způsobem:

- třetina připadající přednostním a ostatním pohledávkám,
- třetina připadající přednostním pohledávkám,
- třetina připadající dlužníkovi.²⁰²

Vzhledem k tomu, že dlužník Pavel Rychlý nemá žádného věřitele, který by měl vůči němu přednostní pohledávku, pak se věřitelé budou uspokojovat pouze z první třetiny, přičemž vzhledem k tomu, že částka, nad kterou se sráží ze mzdy bez omezení, činí v případě tohoto dlužníka 0,- Kč, byla by dlužníkovi stržena ze mzdy pouze částka ve výši 2.196,- Kč. Dlužníkovi by ze mzdy zbyla částka ve výši 12.429,-Kč. Vzhledem k tomu, že dlužník Pavel Rychlý má celkem 9 věřitelů, je více než pravděpodobné, že by došlo k souběhu exekučních řízení. V takovém případě by se měsíční částkou ve výši 2.196,- Kč uspokojil nejdříve věřitel, který by byl první v pořadí a teprve až po uspokojení celé pohledávky prvního věřitele, by se začal uspokojovat věřitel, který by byl druhý v pořadí, přičemž pro určení tohoto časového pořadí je rozhodující den doručení exekučního příkazu plátcí mzdy.²⁰³

4.1.4 Komparace nákladů exekutora a insolvenčního správce

Insolvenční soud mohl uložit dlužníku Petru Rychlému povinnost ke složení zálohy, nicméně insolvenční soud tak neučinil. Náklady na insolvenčního správce se skládají z jeho odměny a hotových výdajů, když za 5 let tyto náklady na insolvenčního správce činí částku ve

²⁰² § 279 občanského soudního řádu.

²⁰³ § 280 občanského soudního řádu.

výši 65.340,-Kč (750,-Kč+150,-Kč+DPH vynásobeno 60 měsíci), přičemž takto zjištěné náklady na insolvenčního správce jsou vypočteny dle vyhlášky č. 313/2007 Sb.

V exekučním řízení se náklady určují pomocí vyhlášky č. 330/2001 Sb. Z této vyhlášky vyplývá, že výše odměny exekutora za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky závisí na výši přihlášené pohledávky, neboť odměna je odstupňována následovně:

- do 3 000 000 Kč základu 15 %,
- z přebývajících částky až do 40 000 000 Kč základu 10 %,
- z přebývajících částky až do 50 000 000 Kč základu 5 %,
- z přebývajících částky až do 250 000 000 Kč základu .. 1 %.

Pro výši odměny exekutora dle vyhlášky č. 330/2001 Sb. dále platí, že odměna exekutora činí nejméně 2.000,-Kč.

Na tomto místě bude opět předpokládáno, že dlužník Pavel Rychlý nepodal insolvenční návrh spojený s návrhem na oddlužení a jeho věřitelé budou své pohledávky vymáhat prostřednictvím exekučního řízení v takové výši, kterou přihlásili prostřednictvím přihlášky do insolvenčního řízení. Pro ukázkou výpočtu odměny exekutora byl vybrán dluh dlužníka Pavla Rychlého, který má vůči bance, konkrétně se jedná o nesplacený úvěr ve výši 53.437,9 Kč, přičemž vyhláška č. 330/2001 Sb. stanoví, jak se má při tomto výpočtu postupovat. Vymáhaná částka se nejprve musí zaokrouhlit na celé stovky nahoru, v tomto případě tedy na částku 53.500,- Kč a následně se takto zaokrouhlená částka vynásobí s příslušnou sazbou dle vyhlášky č. 330/2001 Sb., v tomto případě se bude násobit sazbou 15 %. Vypočtena částka činí 8.025,- Kč, nicméně tímto výpočet odměny exekutora nekončí, nýbrž je nutné ještě jednou částku zaokrouhlit, a to na desetikoruny nahoru, kdy po tomto zaokrouhlení se získá výsledná částka, resp. odměna exekutora, která činí 8.030,- Kč. Tímto způsobem by se vypočetly všechny odměny exekutorů, a pokud by bylo předpokládáno, že pro každý dluh Pavla Rychlého by byla zahájena exekuce, pak by se suma všech nákladů na odměny vyšplhala do výše 32.250,- Kč bez DPH. Dalším nákladem exekučního řízení je, podobně jako v insolvenčním řízení, náhrada hotových výdajů, která je určena paušální částkou a činí částku 3.500,-Kč bez DPH. Dlužník Pavel Rychlý by tak byl povinen zaplatit na náhradě hotových výdajů exekutorů částku ve výši 38.500,-Kč bez DPH. Po přičtení DPH k částce představující odměnu exekutora a k částce představující náhradu hotových výdajů exekutorů by dlužník Pavel Rychlý byl povinen na náhradě nákladů exekučních řízení uhradit částku v celkové výši 85.607,5,-Kč včetně DPH. Tato částka však nemusí být nutně konečná, neboť exekutor může prokázat, že mu vznikly vyšší

náklady na hotové výdaje, rovněž může exekutorovi vzniknout nárok na náhradu za ztrátu času, a to tehdy, pokud vykonává úkony v místě, které není sídlem jeho úřadu.²⁰⁴ V takovém případě exekutorovi náleží náhrada za čas strávený cestou do místa úkonu a zpět, vyhláškou jsou však tyto náklady maximálně limitovány, když dle vyhlášky může exekutor obdržet maximálně 500,- Kč za jednu cestu do místa a zpět. Pro úplnost je pak vhodné uvést, že v případě, že exekutor doručuje písemnosti sám, pak mu za takové doručení náleží rovněž náhrada.

4.1.5 Změny týkající se srážek ze mzdy

Nařízení vlády č. č. 91/2019 Sb., které změní dosavadní výši nezabavitelné částky, bude mít pozitivní dopad pro dlužníky, kteří mají vyšší mzdu a pro dlužníky s nižší mzdou nebude mít dopad žádný. Změna má za cíl motivovat dlužníky k hledání zaměstnání s vyšší mzdou a také, aby dlužníci vystoupili z šedé ekonomiky.²⁰⁵ Pro našeho dlužníka pana Rychlého tato změna nebude mít žádný dopad, protože pan Rychlý má nízkou měsíční mzdu. Pro ukázkou bude níže uveden výpočet hranice aktuální výše mzdy a budoucí výše mzdy do jejichž výše je pro dlužníka výhodné vydělávat, protože vše nad tuto hranici se sráží bez omezení.

$$9643 + 6\,428,6\bar{6} \approx 16\,072 \text{ (aktuální výpočet)}$$

$$2 \cdot 9643 + 6\,428,6\bar{6} \approx 25\,715 \text{ (výpočet po změně)}$$

Z výpočtu je patrné, že jediná změna ve výpočtu částky, nad kterou se strhává bez omezení v novém nařízení vlády je dvojnásobná výše částky 9 643,- Kč. Výpočet částky 9 643,- Kč se nemění a určí se jako součet životního minima a normativních nákladů na bydlení (3410 + 6 233). Dlužníků s měsíční mzdou nižší než 16 072,- Kč se změna nebude týkat vůbec, tedy i dlužníka pana Rychlého.

4.2 Vyhodnocení dluhů pana Nováka

Dlužník Jan Novák celkem dluží částku ve výši 7.680.491,77 Kč a vzhledem k tomu, že tyto své peněžité závazky nesplácel po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a nebyl rovněž schopen tyto své závazky plnit, tak se dostal do úpadku. Z insolvenčního rejstříku vyplývá, že dlužník Jan Novák má 12 závazků u 12 věřitelů, resp. těchto 12 věřitelů podalo přihlášku. Dlužník Jan Novák je svobodný s jednou vyživovací povinností a jeho měsíční mzda činí částku ve výši 16.817,- Kč, přičemž dlužník měl zájem na řešení svého úpadku formou oddlužení,

²⁰⁴ § 13 vyhlášky č. 330/2001 Sb.

²⁰⁵ Exekuce. Nová pravidla srážek ze mzdy. (Bohatším) dlužníkům zůstane víc In: peníze.cz [online]. 01.02.2019 [cit. 30.4.2019] dostupné z: <https://www.penize.cz/exekuce/402966-exekuce-nova-pravidla-srazek-ze-mzdy-bohatsim-dluznikum-zustane-vic>.

když spolu s insolvenčním návrhem podal návrh na schválení oddlužení, kdy pro tento případ měl dlužník uzavřenou darovací smlouvu s třetí osobou, která se zavázala měsíčně přispívat dlužníkovi částkou ve výši 5.000,- Kč. Soud však oddlužení Janu Novákovi neschválil a rozhodl, že se na jeho majetek prohlašuje konkurs, který bude řešen jako nepatrný. Jedním z důvodů zamítnutí oddlužení bylo i to, že by nezajištění věřitelé v případě schválení splátkového kalendáře obdrželi pouze zhruba 8 % jejich pohledávek, přičemž ani v případě zpeněžení majetkové podstaty by nezajištění věřitelé nebyli uspokojeni v zákonné minimální 30 % hranici a přihlášení nezajištění věřitelé neprojevíli souhlas s takovýmto nižším plněním.

Dlužník Jan Novák vlastní nemovitosti s odhadovanou hodnotou 1.600.000,- Kč a 1.000.000,- Kč. Mezi movitý majetek dlužníka Jana Nováka patří dva nepojízdné automobily v souhrnné hodnotě 2 200 Kč a dále vlastní převážně majetek, který je označován za obvyklé vybavení domácnosti, a to v souhrnné hodnotě 3.800,- Kč.

4.2.1 Zpeněžení majetkové podstaty v konkursu

Insolvenční správce podal žádost o schválení zpeněžení majetkové podstaty, resp. nemovitých věcí mimo dražbu dle § 289 insolvenčního zákona. Insolvenční soud rozhodl, že této žádosti vyhoví, neboť shledával prodej nemovitého majetku mimo dražbu jako efektivní. Zpeněžení nemovitého majetku tak bylo realizováno na základě kupní smlouvy za kupní cenu ve výši 800.000,- Kč a 500.000,- Kč. Mezi další peněžité příjmy dlužníka do majetkové podstaty byly srážky z příjmu dlužníka, které činily celkem částku ve výši 93.496,- Kč, výtěžek exekuce ve výši 1.135,-Kč a přeplatky záloh na elektrickou energii v částce ve výši 3.338,- Kč. Ostatní majetek zpeněžen nebyl vzhledem k jeho bagatelní hodnotě a byl proto vyňat ze soupisu majetkové podstaty. Celkové příjmy z výše uvedeného majetku činily částku ve výši 1.397.969,- Kč.

V průběhu řízení došlo k částečnému odmítnutí přihlášené pohledávky ve výši 10.000,- Kč a odmítnutí pohledávky v celé výši 979,- Kč. Celková výše dluhů pana Jana Nováka se tak změnila na částku 7.669.512,77,- Kč, z toho zajištěné pohledávky činily částku ve výši 447.112,94 Kč a nezajištěné pohledávky činily částku ve výši 7.222.399,83 Kč. Zajištění věřitelé byli uspokojeni v plném rozsahu, ale nezajištění věřitelé byli uspokojeni pouze z 9,79 %. Po splnění rozvrhového usnesení dochází ke zrušení prohlášeného konkursu na majetek dlužníka Jana Nováka, a to rozhodnutím insolvenčního soudu, přičemž neuspokojené pohledávky věřitelů nezanikají a mohou být dále vymáhány.

4.2.2 Zpeněžení majetkové podstaty v exekuci

Pokud by dlužník Jan Novák nezačal svůj úpadek řešit prostřednictvím insolvenčního návrhu, pak by bylo velmi pravděpodobné, že by došlo k prodeji jeho nemovitých věcí v exekučním řízení, neboť některým věřitelům dle přihlášek v insolvenčním řízení dlužil v milionech. Exekutor by tedy v takovém případě s největší pravděpodobností shledal, že prodej nemovitých věcí je k uspokojení věřitele nezbytný. Na rozdíl od insolvenčního řízení, exekutor by musel prodat nemovité věci prostřednictvím dražby, kdy při první dražbě by nejnižší podání muselo činit 2/3 výsledné ceny, kterou určuje exekutor na základě znaleckého posudku.²⁰⁶ Pokud se tedy odhadovala cena nemovitých věcí dlužníka Jana Nováka na částku ve výši 2.600.000,- Kč, tak to znamená, že při první dražbě by nejnižší příhoz mohl činit částku ve výši 1.733.333,- Kč. Až tehdy, pokud by se při první dražbě z nějakého důvodu nepodařilo nemovité věci prodat, tak by nemovité věci mohly být prodány za částku, v jaké byly prodány insolvenčním správcem mimo dražbu, tedy za částku ve výši 1.300.000,- Kč, což odpovídá nejnižšímu podání při druhém dražebním jednání.²⁰⁷

4.2.3 Komparace nákladů, resp. výše odměn insolvenčního správce a exekutora

V insolvenčním řízení vznikly náklady, které souvisí se zpeněžením majetkové podstaty dlužníka, správou zajištěného majetku, přičemž insolvenčnímu správci vznikl nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů. Náklady na zpeněžení majetkové podstaty v součtu činily částku 31.718,- Kč a náklady na správu majetku představovaly částku ve výši 5.869,- Kč. Náhrada za hotové výdaje činila částku ve výši 478,- Kč. Výpočet odměny se provedl na základě § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb., kde je stanovena procentní sazba odměny z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění a z výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele. Sazba pro odměnu z výtěžku předmětu zajištění činí 9 %, přičemž odměna je v tomto případě vypočítána z částky 447.112,94 Kč, a tudíž odměna insolvenčního správce z výtěžku předmětu zajištění činí částku ve výši 48.690,60 Kč včetně DPH. U výtěžku zpeněžení určeného k rozdělení mezi nezajištěné věřitele je sazba odměny určená odlišně a v tomto případě činila sazba 15 %. Pro úplnost je vhodné uvést, že v mezidobí byla předmětná vyhláška novelizována, a pokud by insolvenční správce počítal svou odměnu nyní, pak by sazba odměny činila 20 %.²⁰⁸ Zbývající část odměny činí částku ve výši 156.834,23 Kč včetně DPH, kdy tato část odměny byla vypočítána z částky 864.100,47 Kč, která připadla nezajištěným věřitelům.

²⁰⁶ § 336b a § 336e občanského soudního řádu.

²⁰⁷ § 336m občanského soudního řádu

²⁰⁸ § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

Pro účely komparace výše odměny insolvenčního správce a exekutora bude na tomto místě předpokládáno, že v insolvenčním řízení se pouze prodaly nemovité věci, tedy že insolvenční správce bude počítat svou odměnu z částky 1.300.000,- Kč. V takovém případě by odměna insolvenčního správce činila:

- Odměna IS z výtěžku zajištěným věřitelům 48.690,59 Kč včetně DPH
- Odměna IS z výtěžku nezajištěným věřitelům 139.052,86 Kč včetně DPH

V tomto modifikovaném případě by tak dlužník Jan Novák zaplatil insolvenčnímu správci na odměně částku ve výši 187.743,45 Kč včetně DPH.

V případně zahájeném exekučním řízení by nemovité věci dlužníka Jana Nováka musely být prodány v dražbě, a tudíž by případná odměna exekutora činila dle § 19a vyhlášky č. 330/2001 Sb. 5 % z výtěžku dražby. Pro účely srovnání výše nákladů dlužníka Jana Nováka na odměnu insolvenčního správce a exekutora bude předpokládáno, že výtěžek z dražby nemovitých věcí by činil částku 1.300.000,- Kč, tedy částku, za kterou insolvenční správce prodal nemovité věci dlužníka Jana Nováka. Odměna exekutora by za této teoretické situace činila částku ve výši 78.650,- Kč včetně DPH.

Z výše uvedeného vyplývá, že ačkoliv by nemovité věci byly prodány za stejnou částku, tak by dlužník uhradil odlišnou částku na případné odměně insolvenčního správce, nebo exekutora. Je tomu tak z toho důvodu, že dle platné právní úpravy jsou v předmětných vyhláškách obsažené rozdílné procentní sazby, resp. způsob určení výše odměny. Případná odměna exekutora, který by vedl exekuci proti dlužníku Janu Novákovi, by činila 5 % z výtěžku dražby, kdyžto odměna insolvenčního správce činila 15 % z výtěžku zpeněžení a v tomto směru se jedná o významný rozdíl mezi oběma řízeními, kdy navíc v současné chvíli by výše odměny insolvenčního správce činila dokonce 20 % z výtěžku zpeněžení, neboť v mezidobí byla předmětná vyhláška novelizována. Rozdíl výše odměn, které by dlužník Jan Novák musel uhradit, by nebyl tak markantní, pokud by se přihlásili do insolvenčního řízení pouze zajištění věřitelé a byl by tak zpeněžován pouze zajištěný majetek, neboť v takovém případě by dlužník Jan Novák hradil na odměně insolvenčního správce pouze 9 % z výtěžku zpeněžení.²⁰⁹

²⁰⁹ § 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

5 Závěr

V rámci insolvenčního i exekučního řízení se může dlužník dovolávat zásad vyplývajících z ústavního pořádku, konkrétně se v obou řízeních uplatní mimo jiné zásada nezávislosti a nestrannosti soudu, resp. soudního exekutora a insolvenčního správce, když jak insolvenční zákon, tak exekuční řád stanoví ve svých ustanoveních garance k naplnění této ústavní zásady, přičemž k naplnění této zásady slouží zejména možnost vyloučení insolvenčního správce, nebo exekutora pro podjatost. Rovněž se v obou řízeních uplatní ústavní zásada rovnosti, jejíž aplikace je taktéž důležitá, neboť tím zákonodárce dává najevo, že věřitel s dlužníkem jsou si rovni a nikdo z nich tak není z pohledu zákona nedůvodně zvýhodněn, resp. znevýhodněn. Obě řízení však mají rozdílné své charakteristické zásady. V exekučním řízení vystupuje do popředí zásada formalizace předpokladů výkonu rozhodnutí, která se v insolvenčním řízení neuplatní, neboť pro insolvenční řízení je naopak popsán postup přezkumného řízení pohledávek, včetně postupu pro popření přihlášených pohledávek. Dále lze mezi charakteristické zásady exekučního řízení zařadit zásadu ochrany, která se uplatní přímo ze zákona bez nutnosti aktivního konání osob, a zásadu obrany, u které se naopak aktivní konání vyžaduje k tomu, aby dotčená „obránná“ ustanovení byla aktivována. V insolvenčním řízení vystupují primárně do popředí zásady, které se musí vypořádat s tím, že v insolvenčním řízení budou uspokojovány pohledávky více věřitelů. Takto je na insolvenční řízení aplikovaná zásada, dle které jsou věřitelé povinni domáhat se uspokojení své pohledávky výhradně v rámci probíhajícího insolvenčního řízení, přičemž v exekučním řízení se tato zásada neuplatní, a naopak nic nebrání tomu, aby vedle již probíhajícího exekučního řízení bylo zahájeno jiné exekuční řízení. Dále vystupuje v insolvenčním řízení do popředí zásada, dle které je postavení věřitele v insolvenčním řízení určováno typem jeho pohledávky a zásada konverze pohledávek věřitelů na pohledávky peněžní, kdy aplikace této zásady je nutná z toho důvodu, že insolvenční zákon stanoví, že na každou 1 Kč pohledávky věřitele mu připadá jeden hlas.

Pokud se jedná o samotný průběh obou řízení, tak bylo v bakalářské práci zjištěno, že první rozdílnosti v samotném průběhu řízení lze nalézt již v otázce zahájení řízení, když exekuční řízení může být výlučně zahájeno na návrh věřitele, zatímco insolvenční řízení může být za stanovených podmínek zahájeno na návrh věřitele, ale i dlužníka. Dalším institutem, který odlišuje obě řízení je tzv. princip teritoriality. V exekučním řízení se princip teritoriality neuplatní, a je tak výlučně v pravomoci věřitele, kterému soudnímu exekutorovi pošle exekuční návrh, ačkoliv Exekutorská komora ČR by zavedení principu teritoriality v exekučním řízení uvítala. V insolvenčním řízení se však princip teritoriality uplatní, a není tak v pravomoci

dlužníka či věřitele, aby si vybral, na který soud insolvenční návrh pošle, naopak, v insolvenčním řízení platí, že místně příslušným je soud, v jehož obvodu je obecný soud dlužníka, kterým zpravidla bude soud, v jehož obvodu má dlužník své bydliště. Pro obě řízení je však shodné, že dlužníkovy možnosti co do nakládání s jeho majetkem jsou po zahájení řízení značně omezeny.

Významné změny nastanou v právní úpravě oddlužení k 01.06.2019, kdy tímto dnem nabude účinnosti zákon č. 31/2019 Sb., který mění dosavadní právní úpravu oddlužení. K 01.06.2019 bude oddlužení možné provést zpeněžením majetkové podstaty a plnění splátkového kalendáře bude možné pouze společně se zpeněžením majetkové podstaty. Jedná se o významnou změnu, neboť dle platné právní úpravy do 31.05.2019 nebylo takto plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty spojeno a bylo tedy možné oddlužení provést plněním splátkového kalendáře bez zpeněžení majetkové podstaty. Další významnou změnou v právní úpravě oddlužení je skutečnost, že k 01.06.2019 bude změněna podmínka k povolení oddlužení spočívající ve schopnosti dlužníka uhradit alespoň 30 % pohledávek nezajištěných věřitelů. Tato podmínka je nahrazena novou právní úpravou, podle které splnění oddlužení nastane v případě plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty tehdy, pokud dlužník uhradí pohledávky v plné výši nezajištěným věřitelům, nebo nezajištěným věřitelům uhradí v době 3 let od schválení oddlužení alespoň 60 %, nebo tehdy, pokud po dobu 5 let od schválení oddlužení dlužník dodržoval stanovené povinnosti a vynakládal maximální úsilí k tomu, aby uspokojil v plné výši pohledávky svých věřitelů a zároveň nedošlo ke zrušení oddlužení. Poslední varianta splnění oddlužení se týká pouze osob, které pobírají invalidní důchod druhého nebo třetího stupně, případně starobní důchod, kdy těmto osobám bude ke splnění podmínek oddlužení postačovat, pokud oddlužení nebude po dobu 3 let od jeho schválení zrušeno. V bakalářské práci je tato novela týkající se oddlužení hodnocena kladně, neboť umožňuje dlužníkům, aby se dostali z dluhové pasti a byla jim umožněna další šance na život bez dluhů, když zrušení dosavadní 30 % hranice není vnímáno jako zásadní problém, neboť tato hranice je dostatečně nahrazena podmínkou, že dlužník musí vyvinout maximální možné úsilí, které lze po něm žádat, k uspokojení pohledávek svých věřitelů.

Další významnou novelu představuje nařízení vlády č. 91/2019 Sb., které vstoupí v účinnost dne 01.06.2019, a které přinese změnu ve způsobu výpočtu částky, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení, když podle tohoto nařízení bude platit, že částka, nad kterou se zbytek čisté mzdy srazí bez omezení bude činit dvojnásobek součtu částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu. Dle právní

úpravy platné do 31.05.2019 se jedná pouze o součet částky životního minima jednotlivce a částky normativních nákladů na bydlení pro jednu osobu. Konkrétně bude k 01.06.2019 činit částka, nad kterou se sráží zbytek čisté mzdy bez omezení částku ve výši 19.286,-Kč. Tento krok zákonodárce je v bakalářské práci hodnocen kladně, neboť touto změnou by dlužníci měli být více motivováni k tomu, aby se snažili získat větší příjem ze své pracovní činnosti.

Z prvního praktického příkladu vyplynulo, že výše měsíční splátky na plnění splátkového kalendáře v insolvenčním řízení by činila u dlužníka Pavla Rychlého rozdílnou částku, než kolik by činila výše srážky ze mzdy v případě, že by proti němu bylo zahájeno exekuční řízení, neboť tento dlužník nemá žádného věřitele, který by vůči němu měl přednostní pohledávku. Insolvenční zákon totiž stanoví, že dlužník je povinen v případě splátkového kalendáře splácet nezajištěným věřitelům částku, ze které by mohly být uspokojené přednostní pohledávky v případě výkonu rozhodnutí. Jinak řečeno, v případě splátkového kalendáře v oddlužení lze dlužníkovi srazit z tzv. třetinového systému dvě třetiny. V případě, že by proti dlužníkovi Pavlu Rychlému bylo zahájeno exekuční řízení, tak by mu ze mzdy mohla být z třetinového systému stržena pouze jedna třetina. Zjištění výpočtů nákladů obou řízení vychází z rozdílných vyhlášek, náklady na insolvenčního správce se vypočtou dle vyhlášky č. 313/2017 Sb. a náklady na soudního exekutora dle vyhlášky č. 330/2001 Sb. V případě dlužníka Pavla Rychlého vyplynulo, že by menší částku na nákladech řízení uhradil v insolvenčním řízení, a to za předpokladu, že by pro každý jeho dluh bylo zahájeno samostatné exekuční řízení. Tento závěr však nelze aplikovat obecně na všechny případy a bude tak záležet na všech okolnostech konkrétních dlužníků, zdali by na nákladech řízení zaplatili větší částku v insolvenčním, nebo všech exekučních řízeních, které by jim potenciálně hrozily kvůli pluralitě dluhů. Dále na dlužníka Pavla Rychlého nebude mít vliv žádná z novel, které vstoupí v účinnost ke dni 01.06.2019, a to z toho důvodu, že tento dlužník v rámci splátkového kalendáře splatí více než 30 % nezajištěným věřitelům a zároveň s ohledem na jeho nízkou mzdu se ho netýká ani novela nařízení, kterým se mění způsob výpočtu částky, nad kterou se zbytek čisté mzdy sráží bez omezení.

Z druhého praktického příkladu vyplynulo, že jedním z důležitých rozdílů v případě zpeněžení majetkové podstaty v exekučním a insolvenčním řízení je to, že na rozdíl od insolvenčního řízení, lze nemovité věci v exekučním řízení prodat výlučně v rámci dražby. Insolvenční zákon za zákonem stanovených podmínek připouští prodej nemovitosti i mimo dražbu, což byl i případ dlužníka Jana Nováka, neboť insolvenční soud v jeho případě souhlasil s prodejem nemovitosti mimo dražbu. V případě Jana Nováka byla nemovitost v insolvenčním

řízení mimo dražbu prodána za částku, která byla nižší než částka, které by musel v exekučním řízení odpovídat při první dražbě nejnižší příhoz. Z tohoto příkladu rovněž vyplynulo, že ačkoliv by nemovité věci byly prodány za stejnou částku jak v exekučním, tak insolvenčním řízení, tak by odměna soudního exekutora a insolvenčního správce činila různou částku, a to z toho důvodu, že předmětné vyhlášky obsahují odlišné procentní sazby. Takto by odměna exekutora činila 5 % z výtěžku dražby, zatímco odměna insolvenčního správce by činila v případě Jana Nováka 15 % z výtěžku zpeněžení pro nezajištěné věřitele a 9 % pro zajištěné věřitele.

Hlavního cíle bakalářské práce bylo dosaženo, neboť byly zodpovězeny vytyčené dílčí cíle bakalářské práce. Konkrétně bylo zjištěno, že lze nalézt mnoho rozdílů mezi exekučním a insolvenčním řízením, ať už na úrovni aplikovatelných zásad na obě řízení, tak i v samotném průběhu řízení a v možnostech prostřednictvím kterých mohou být věřitelé uspokojeni, ale také bylo zjištěno, že v určitých aspektech vykazují obě řízení určité podobnosti. V bakalářské práci je také upozorněno na změnu právní úpravy, která nastane dne 01.06.2019 a která se dotkne jak exekučního, tak insolvenčního řízení. Bakalářská práce je z těchto důvodů vhodná pro ty, kteří se chtějí dozvědět základní rozdíly mezi oběma řízeními a pro ty, kteří mají zájem o to zjistit, jak bude k 01.06.2019 novelizován insolvenční zákon a jakým způsobem se ke stejnému dni změni způsob výpočtu částky, nad kterou se mzda srazí bez omezení, neboť 01.06.2019 vstoupí v účinnost také nařízení vlády, které tuto materii upravuje, resp. novelizuje.

Seznam použité literatury

Odborné knihy

HÁSOVÁ, Jiřina a kol. *Insolvenční zákon. Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. 1482 s. ISBN 978-80-7400-555-8.

KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): Komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 672. ISBN 978-80-7400-179-6.

LANDA, Martin. *Ekonomika insolvenčního řízení*. Ostrava: KEY Publishing, 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s. 301. ISBN 978-80-7380-568-5.

ŠÍNOVÁ, Renáta, KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ, Ingrid. *Civilní proces. Řízení exekuční, insolvenční a podle části páté OSŘ*. Praha: C.H. Beck, 2015. s. 360 ISBN 978-80-7400-600-5.

Legislativní zákony

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád.

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

Zákon č. 31/2019 Sb.

Nářízení vlády 595/2006 Sb.

Nářízení vlády č. 91/2019 Sb.

Nářízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima.

Nářízení vlády č. 320/2018 Sb.

Vyhláška č. 313/2007 Sb.

Vyhlášky č. 330/2001 Sb.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod z 4. 11. 1950 (publ. pod č. 209/1992 Sb.).

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součástí ústavního pořádku České republiky (Listina základních práv a svobod).

Ústavní zákonu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

Nález Pl. ÚS III.ÚS 202/03 ze dne 13. 11. 2003.

Internetové stránky

Exekuce. Nová pravidla srážek ze mzdy. (Bohatším) dlužníkům zůstane víc In: peníze.cz [online]. 01.02.2019 [cit. 30.4.2019] dostupné z: <https://www.penize.cz/exekuce/402966-exekuce-nova-pravidla-srazek-ze-mzdy-bohatsim-dluznikum-zustane-vic>.

Zavedení místní příslušnosti exekutorů vláda nepodpořila, zpomalila by soudy. In: Česká justice [online]. 31.10.2018 [cit. 15.3.2019] dostupné z: <http://www.ceska-justice.cz/2018/10/avedeni-mistni-prislusnosti-exekutoru-vlada-nepodporila-zpomalila-by-soudy/>.

Seznam zkratek

ČNB Česká národní banka

OSŘ Občanský soudní řád

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10.5.2019

.....
Slanet

jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha číslo 1: Zadávací list pro oddlužení

Příloha číslo 2: Výpočet oddlužení u navrhovatele